

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 10 (1895)

П'ятниця, 4 березня 2016 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

КРИМСЬКИЙ ШЛЯХ ДО ТАРАСА

Лишився Крим позаду —
наш — не наш...
Згасає день,
і гаснуть днів надій;
В пожежі Крим,
І правлять бал злодій...
(П. Кононенко, 2001 р.)

9 березня 2016 року виповнюється 202 роки від дня народження Великого Кобзаря України, геніального поета і Пророка Тараса Шевченка. В народі існує така легенда: «Всемогутній Бог у найстрашній і найтяжчій для українського народу час не дав йому загинути — послав провідника, який своїм словом вивів українців з неволі. І з того часу Тараса Шевченка люди і називають творцем української нації».

Мабуть, саме тому ось уже 202 роки українці всього світу шанують і величають та загадують «незлім, тихим словом» Шевченка — поета, художника, патріота, творця українського відродження та Пророка! Поет майже все життя прожив за межами України, але від цього його любов до рідного краю ставала ще сильнішою. І сьогодні, читаючи Тарасову поезію, розуміштой відчай, який примушував поета не опускати руки, а навпаки — давав йому якісь небесні сили продовжувати вірити і боротись за українське слово, за рідну Україну.

Я так й, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену за неї Бога,

9 березня 2014 р. Кримчани біля пам'ятника Т. Шевченку у Сімферополі (Фото В. Качули)

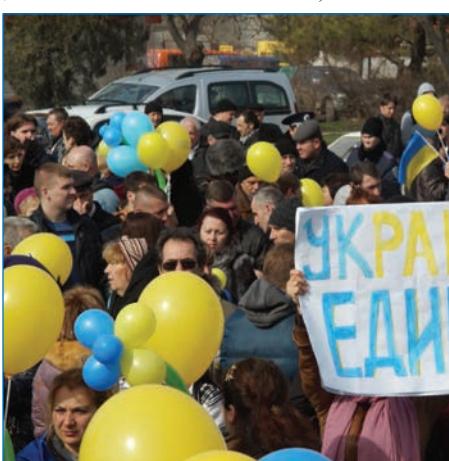
За неї душу погублю!
Чи вміємо ми любити так,
як він її любив, і прощати, як
він прощав? Чому ж ми, українці,
так часто стаємо по різні
боки, навіть в день покла-

дання квітів до його пам'ятника не часто об'єднуємося?
Адже справжня пам'ять і шана
Великому Кобзарю — це зробити все, щоб взаємні непорозуміння не ділили нас на

взоргуючі групи. Щоб наші
сили не дробилися, не винажувалися у взаємному по-
борюванні. Чи то заради де-
путатського крісла, чи то кри-
сла чиновника, чи навіть стар-

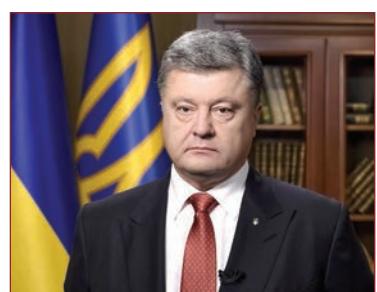
шого «куди пошлють». Саме
тоді й виграють наші вороги,
а страждаємо ми і наша
Батьківщина.

(Продовження
на 12-й стор.)

**«Я ДЯКУЮ ВСІМ КРИМЧАНАМ, ЯКІ В НАДЗВИЧАЙНО СКЛАДНИХ
УМОВАХ НЕ ПЕРЕРИВАЮТЬ СВОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО ТА ДУХОВНОГО
ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СВОЄЮ СПРАВЖНЬОЮ ВІТЧИЗНОЮ — УКРАЇНОЮ»**

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕТРА ПОРОШЕНКА
ЩОДО ДРУГОЇ РІЧНИЦІ ПОЧАТКУ СПРОТИВУ
РОСІЙСЬКІЙ ОКУПАЦІЇ КРИМУ

Дорогі співвітчизники!

Крим був, є і залишиться невід'ємною частиною Української держави, а країну-злодій буде примушено повернути вкрадене. Саме так станеться рано чи пізно, яким би тривалим не виявився процес деокупації півострова. Такий злочин, як анексія, не має строку давності. Втім, термін «анексія» ми вживаємо лише як міжнародноправову дефініцію того, що стало-

ся. Якщо ж говорити більш емоційно та образно, то краще вживати слово «аншльєс», надто вже виразними й абсолютно доречними виглядають історичні паралелі.

Анексія не була раптовою. До захоплення Криму Росія ретельно готовувалася з 1991-го. Протягом перших двадцяти років українська влада цю загрозу усвідомлювала, але недооцінювала. А люди, які стали біля державного керма у 2010 році, як справжні п'ята колона, всіляко сприяли росіянам у підготовці до захоплення Криму, передусім руйнуючи оборонну інфра-

структуру всієї України. І насамперед на них лежить відповідальність за тимчасову втрату Криму та Севастополя.

Кажу «тимчасову», бо впевнений, що ми обов'язково повернемо під український суверенітет ці дві адміністративно-територіальні одиниці. Цей надзвичайно складний та перспективний процес уже почався.

Для уточнення нашої стратегії щодо реінтеграції Криму в Україну я сьогодні доручив підготувати спеціальне засідання Ради нацбезпеки та оборони. Від Кабінету Міністрів очікує детального плану-графіка захисту національних інтересів України в міжнародних судах, притягнення держави-агресора до відповідальності перед Україною як державою та українськими приватними компаніями.

Крім того, вимагаю від уряду внести на розгляд РНБОУ і питання щодо тимчасового режиму спеціального митного захисту вздовж лінії адміністративного кордону Херсонської області та АРК, а також енергетичну стратегію щодо Криму.

Міністерству оборони та Генштабу Збройних Сил України наказано подати пропозиції щодо істотного посилення військових спроможностей України на Херсонщині та вздовж усього чорноморського узбережжя. Росія значно наростила військову присутність у регіоні, завершуючи перетворення півострова з квітучого міжнародного курорту на велику військову базу, яка створює загрозу, в тому числі й ядерну, не лише Україні, а й усім країнам Чорноморського регіону.

(Продовження на 3-й стор.)

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

Засновники:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Прогресів» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Прогресів» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор
КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
<http://svitlytsia.crimea.ua>
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналістичне
видавництво»
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

РОСІЙСЬКИЙ СУД ВІДМОВИВ Н. САВЧЕНКО В ОСТАННЬОМУ СЛОВІ, ВОНА ОГОЛОСИЛА СУХЕ ГОЛОДУВАННЯ

Донецький міський суд Ростовської області (РФ) відмовив українській льотчиці, народному депутату Надії Савченко в останньому слові, вона оголосила сухе голодування.

Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, після виступу в дебатах третього адвокатального центру Марка Фейгіна судя запитав, чи мають участники якісні коментарі. Після цього суддя повідомив, що сьогоднішнє судове засідання закрито, і він продовжить засідання 9 березня.

У відповідь Н. Савченко заявила, що відмову її в останньому слові сприймає як порушення її прав, і від завтрашнього дня вона починає сухе голодування з завтрашнього дня, якщо мені не да-

тут сказати останнє слово сьогодні. Суд, ви можете змінити своє рішення... Все, що я хочу сказати, — сухе голодування з завтрашнього дня. Вони не встигають мене на- віть досудити», — заявила Н. Савченко.

Як повідомляв УНІАН, 2 березня Надія Савченко заявила, що може розпочати сухе голодування, якщо суд буде затягувати з винесенням її вироку. «Якщо суд бере більше двох тижнів на винесення вироку, який і так продиктований згори і давно написаний, то я оголошу сухе голодування із завтрашнього дня, і вирок ви будете виносити мені посмертно без мене», — сказала Н. Савченко.

Українську льотчицю в Росії звинувачують у вбивстві двох російських журналістів, а також у незаконному перетині російського кордону. Н. Савченко і її захист відкидають звинувачення і заявляють,

що на момент загибелі російських журналістів її вже захопили в полон бойовики, які потім примусово перевели її до Росії.

У середині грудня минулого року російський суд продовжив арешт Савченко до 16 квітня. Після цього вона у знак протесту оголосила голодування — третє з моменту її арешту влітку 2014 року.

2 березня держзвінучення зажадало, щоб суд засудив Н. Савченко до 23 років позбавлення волі в колонії загального режиму.

* * *

Українська льотчиця, народний депутат Надія Савченко заявила, що якщо загине у російській в'язниці, то це не зла- має дух України та українців.

Як передає власний кореспондент УНІАН в РФ, про це Н. Савченко сказала на засіданні Донецького міського суду Ростовської області, коли замість того, щоб надати її останнє слово, суддя оголосив про продовження процесу 9 березня і за- крив засідання.

«Я не подаю апеляцію, бо в РФ немає ніякого слідства і суду. Тут просто вбивають людей. Навіть якщо мене вб'ють у Росії, — не зломлятимуть мій дух, ні дух України, ні дух українців. Я вже втомилася від цих тор- гів. Я більше не даю їм часу, щоб мене судити», — наголосила вона.

Політична карикатура
Олексія Кустовського

РЕФАТ ЧУБАРОВ: ЗАБОРОНОЮ МЕДЖЛІСУ ОКУПАНТИ ВІДКРІЮТЬ ШЛЯХ ДО РЕПРЕСІЙ

У четвер в Сімферополі завершилося засідання суду на вимогу російської прокуратури Криму про заборону Меджлісу. Нове засідання призначили на 10 березня, щоб дати час представникам Меджлісу ознайомитись з матеріалами справи. Про це повідомили у Кримській правозахисній групі.

За даними правозахисників, підконтрольна Росії прокуратура Криму на засіданні суду 3 березня надала «докази» на 630 сторінках і 10-ти дисках.

Вранці в Криму відбулося перше засідання суду на вимогу підконтрольного Росії прокурора Криму Наталії Поклонської про заборону діяльності Меджлісу кримських татар на півострові і визнанням його екстремістською організацією. Підтримати Меджліс прийшли під стіни суду більше сотні активістів.

У представницькому органі кримських татар заявили, що подана заява містить чимало юридичних хиб, також вона є політично мотивованою.

Кримська правозахисна група звернулася до міжнародних організацій із заявою про неприпустимість заборони Меджлісу кримськотатарського народу в Криму.

Євросоюз вже висловив стурбованість намірами заборонити діяльність Меджлісу.

2 березня Міжнародна федерація з прав людини (FIDH) і Українська Гельсінська спілка з прав людини засудили переслідування Меджлісу кримськотатарського народу в Криму, діяльність якого російська влада

Криму має намір заборонити на півострові.

Після анексії Криму Росією на початку 2014 року лідерам кримських татар Рефату Чубарову, Мустафі Джемілеву російська влада заборонила в'їзд на півострів на 5 років.

* * *

У разі заборони судом окупаційної адміністрації у Криму діяльність Меджлісу кримськотатарського народу близько двох тисяч активних людей кримськотатарського співтовариства можуть вважатися терористами.

Про це в четвер на брифінгу в Києві за підсумками засідання Координаційної ради з питань забезпечення прав і свобод громадян на тимчасово окупованій території Криму і Севастополя заявив голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

«Те, що відбувається сьогодні на території тимчасово окупованого Криму, в тому числі і цей так званий суд, неправомірно. Всі дії щодо Меджлісу кримськотатарського народу ми оцінюємо як дій злочинні, не законні», — заявив Р. Чубаров.

За його словами, «заборона Меджлісу кримськотатарського народу свідчиме про те, що буде відкрито шлях до репресій» дуже багатьох людей — найактивніших членів кримськотатарського співтовариства, осільки Меджліс є найвищим виконавчим органом Курултаю (національного з'їзду — ред.), який обирається Курултаєм».

Як пояснив Р. Чубаров, у структурі Меджлісу більш як 250 місцевих меджлісів, які завжди обиралися кримськими татарами.

«А це більше двох тисяч людей. І вони одночасно можуть бути проголошенні екстремістами, якщо не терористами. Така ситуація», — зазначив глава Меджлісу.

На його думку, «незаконні дії окупаційної адміністрації у Криму триватимуть доти, доки ми, Україна, не відновимо свій суверенітет над частиною своєї території».

«Життя в Криму дуже складне, і в умовах контролю Росії ми постійно будемо допомагати людям, але кардинальне рішення — за поверненням Криму до складу України», — резюмував політик.

У КРИМУ ЗАБОРОНИЛИ МІТИНГ ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ШЕВЧЕНКА

У Сімферополі активістам не дали дозвіл на проведення мітингу 9 березня, присвяченого дню народження українського поета і письменника Тараса Шевченка. Про це повідомила представниця Українського культурного центру Олена Попова, повідомляє «Крим.Реалії».

«Нам повідомили, що на час дії НС в Криму немає такої можливості для проведення подібного заходу», — сказала вона. «Ті заходи, які були заплановані, як нам пояснили в міськадміністрації, будуть все одно проводитися. Тобто це стосується запланованих заходів, вони мають право і можливість продовжувати свою роботу. Ми підпадаємо під категорію незапланованих на рік заходів», — пояснила Олена Попова.

Україна також опублікувала відповідний документ в Facebook, згідно з яким активісти планували проведення мітингу в Сімферополі «з метою відзначення дня народження Тараса Шевченка», однак влада міста відмовила в проведенні заходу, пославши на розпорядження голови кримського уряду Сергія Аксюнова від 22 листопада 2015 року «Про введення режиму надзвичайної ситуації» і «Про обмеження масових, публічних, культурно-розважальних та інших заходів».

Відмову також обґрутували протоколом засідання штабу з ліквідації наслідків НС, які тимчасово припиняють діяльність з проведення масових заходів «аж до особливого розпорядження».

ОКУПАНТИ НЕ СПРАВЛЯЮТЬСЯ З НАСЛІДКАМИ ЕНЕРГОБЛОКАДИ

Так званий «глава» Криму Сергій Аксюнов пригрозив щоденними засіданнями штабу з ліквідації наслідків енергоблокади до 10 травня. Про це повідомляє «Крим.Реалії».

Він нездовolenий рівнем роботи регіональних штабів з НС, там зараз проходять навчання. «Всі будуть працювати до 10 травня включно, щоденно. Раз не доходить — ми три місяці тренуємося, а елементарні речі люди на місцях не знають. Ну я мене вибачте, потрібно розігнати усі штаби, переформатувати, привести відповідальних людей, які можуть виконувати в строк взяти на себе зобов'язання», — обурився Аксюнов.

Він доручив своєму «заступнику» Михаїлу Шеремету провести у всіх штабах у п'ятницю перевірки і здати документи, що регламентують роботу штабів. «Якщо хоч один (район — УНІАН) не здасть — поїхали: (робота — УНІАН) субота-неділя до 10 травня. Пощади не буде никому», — заявив Аксюнов.

У Криму з 22 листопада 2015 року діє режим НС у зв'язку з припиненням енергопостачання з материкової частини України. Зараз Крим забезпечується за рахунок власної генерації, генераторних установок з Росії і по енергомосту з Кубані. Енергоміст не витримує навантажень, відбуваються часті аварій.

* * *

В окупованому Сімферополі вводиться режим енергозбереження, в результаті чого зупинено роботу підприємств. Про це повідомляє прес-служба окупаційної адміністрації міста, передає видання «15 minut». Зокрема, в повідомленні говориться, що насосні станції та інші соціально значущі будуть переведені на альтернативні джерела енергопостачання.

«Підприємству «Кримтролейбус» доручено тимчасово призупинити рух електротранспорту. Закладам громадського харчування та промисловим підпри

«Я ДЯКУЮ ВСІМ КРИМЧАНАМ, ЯКІ В НАДЗВИЧАЙНО СКЛАДНИХ УМОВАХ НЕ ПЕРЕРИВАЮТЬ СВОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО ТА ДУХОВНОГО ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СВОЄЮ СПРАВЖНЬОЮ ВІТЧИЗНОЮ – УКРАЇНОЮ»

ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕТРА ПОРОШЕНКА щодо другої річниці початку спротиву російській окупації Криму

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
Очевидною є провідна роль Міністерства закордонних справ у забезпечені політико-дипломатичних умов для повернення Криму, у підготовці вищезгаданих позовів і в збереженні режиму міжнародних санкцій проти Росії, які стали наслідком її агресії проти України в Криму та на Донбасі.

Україна природно не визнає і ніколи не зирається визнавати деяюче російськими громадянами тих мешканців півострова, які отримали російські паспорти. У Криму не живуть громадяни Росії, він населений виключно громадянами України, там наші люди живуть на нашій території, яка лише тимчасово окупована.

До моменту ж повернення Криму на визначене йому історією місце у складі України клочковим нашим завданням є захист прав та свобод

громадян у Криму, підтримка будь-яких джерел законного спротиву окупантій російській владі та її місцевим «гоблінам-маріонеткам».

У Криму окупантійна влада масово порушує фундаментальні права і свободи людини, здійснюючи примус до громадянства РФ, впроваджує цілеспрямовану політику щодо зміни складу населення, витискання етнічних українців, кримських татар, інших етнічних меншин, низить українську мову і переслідує її носіїв. Утисків та репресій зазнають і українські церкви.

Україна рішуче захищає колективні права культурних і релігійних спільнот на території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, зокрема, права етнічних українців, а також корінних народів – кримських татар, кримчаків і караїмів, інших національних меншин, всіх українських патріотів, які не

визнали окупантійного режиму і в доступний ім спосіб чинять опір. Для захисту їхніх прав, у тому числі і права на протест, ми будемо широко застосувати міжнародні організації.

Ків вживатиме всіх заходів щодо утримання питання незаконної окупантії території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя як безпредельного після Другої світової війни факту порушення міжнародного права на порядку денного європейської і світової політики.

Головною ж передумовою реінтеграції тимчасово окупованої території є випереджальний розвиток економіки України, її демократичних інститутів та механізмів захисту прав людини, зростання рівня її якості життя людей.

Я дякую всім кримчанам, які в надзвичайно складних умовах авторитарного режиму та переслідування інакодумства в Криму не переривають своє громадянського та духовного зв'язку зі своєю справжньою Вітчизною – Україною.

Особливо цінну той спротив оку-

пантам, який чинить мужній та багатостражданний кримськотатарський народ, Меджліс та його провідники, розпочатий ще 26 лютого 2014 року.

Всеукраїнським визнанням їхньої ролі стала та підтримка, яку минулого тижня вся Україна надала своїй видатній кримськотатарській доньці Джамалі. Вона отримала і мій голос.

Москва неначе намагається повернутися кримських татар у 1944 рік, а Ків, хоча із запізненням, усвідомив необхідність створення в Криму національної автономії кримських татар з повним, зрозуміло, гарантуванням рівних прав і громадянських свобод етнічних росіян, українців, інших етносів півострова.

Все буде так, як і належить бути в європейській країні.

Ця війна для України буде завершена тільки тоді, коли нога останнього окупанта покине священну українську землю на Донбасі та в Криму. Але для цього ми маємо бути сильними й непохитними в своїй вірі.

Крим – не Росія. І Україна – не Росія.

Крим – це Україна. А Україна – це Європа.

Слава Україні!

26 лютого 2016 р.

ОБАМА ПРОДОВЖИВ НА РІК САНКЦІЇ ЗА АНЕКСІЮ КРИМУ І ПРИДУШЕННЯ МАЙДАНУ

Президент США Барак Обама підписав офіційне повідомлення про продовження надзвичайних заходів, впроваджених через події в Україні. Текст документа опублікований на сайті Білого дому.

Президент США продовжив дію чотирьох своїх наказів, датованих 2014 роком, якими, зокрема, була впроваджена заборона на економічні відносини американських громадян та компаній із низкою українських та російських юридичних осіб.

Зокрема, продовжено термін дії:

- наказу 13660 від 06.03.2014, який дозволив арештувати активів всіх осіб, причетних до придушення Євромайдану;

- наказу 13661 від 19.03.2014, який наклав санкції на низку російських політиків – Олену Мізуліну, Леоніда Слуцького, Андрія Клішса, Валентину Матвієнко, Дмитра Рогозіна, Владислава Суркова, Сергія Глазьєва, а також інших осіб, причетних до анексії Криму;

- наказу 13662 від 20.03.2014, який посилив санкції щодо Криму;

- наказу 13685 від 19.12.2014, який, серед іншого, заборонив американським суб'єктам мати економічні відносини з особами та підприємствами, які діють на території Криму.

Санкція продовжено на один рік, до березня 2017 року.

«Європейська правда»

ШЛЯХ ДО НОРМАЛІЗАЦІЇ ВІДНОСИН: ПОВНЕ ВИКОНАННЯ МІНСЬКИХ УГОД І ДЕОКУПАЦІЯ КРИМУ

Посол США в Російській Федерації Джон Теффт задоволений виконанням Україною Мінських угод і закликав українських лідерів привівши реформи. Про це він заявив у ході Facebook-конференції.

«Україна виконала чудову роботу щодо виконання своїх зобов'язань за Мінськими угодами, у тому числі даючи попереднє схвалення складних конституційних поправок, що стосуються децентралізації політичної влади. Крім того, Україна зробила обґрунтовані пропозиції щодо механізму виборів, за якими Росія та сепаратисти відмовилися конструктивно брати участь», – йдеться в повідомленні.

Також Теффт відзначив стурбованість перешкоджанням з боку проросійських бойовиків діяльності місії ОБСЄ. «Ми стурбовані повідомленнями ОБСЄ про те, що об'єднані сили Росії та сепаратистів систематично відмовляють у доступі спостерігачам ОБСЄ, гноблять і залягають їх. ОБСЄ потребує безперешкодного доступу до Донбасу, в тому числі до міжнародного кордону, для спостереження за припиненням вогню та відведенням озброєнь. Ключ до розв'язання кризи у східній частині України, за погодженням з Росією, – повне виконання Мінських угод», – сказав Теффт.

Відповідаючи на запитання про можливості нормалізації відносин між США і Росією американський посол зазначив, що для цього необхідно повне виконання Мінських угод і деокупація Криму.

«Одним з найшвидших шляхів поліпшення наших політичних відносин було б повне виконання Мінських угод. Всякий раз, коли я зустрічаюся з російським керівництвом, я повторюю про необхідність виконання Росією Мінських угод, припинення оснащення озброєнням, навчання, керівництва та постачання сепаратистів Україні, припинення окупації Криму й поваги до суверенітету України. Повне дотримання Росією своїх зобов'язань за Мінськими угодами необхідно для дипломатичного вирішення цього конфлікту», – сказав Теффт.

«Ми також продовжуємо закликати лідерів України працювати разом, пришвидши реформи і поважати волю українського народу, який бажає прогресу», – зазначив посол США в РФ.

УНІАН

«УКРАЇНЦІ КРИМУ ПІДДАЮТЬСЯ ГОНІННЯМ І ЗНИЩЕННЮ...»

так – кобзі, сопілці, бандурі», – ділиться планами активіст.

Також Шукурджиев пояснив, чому Український культурний центр не реєструється як громадська організація у російському правовому полі: «Як не парадоксально це звучить, але законодавство, яке захищає права людини у Росії, не найгірше, навіть не гірше, ніж в Україні. Так, воно гірше виконується й застосовується. Проте за російськими законами можна об'єднуватися в громадські організації без реєстрації в юридичному полі, аби тільки це не була комерційна діяльність.

Можна створити організацію, розголосити її – або через прес-центр, або через газети, а потім діяти. І ми пішли цим шляхом. Якби ми зареєструвалися, то окупант міг би сказати: «Поглянте, в нас є український центр, ми нікого не утискаємо, українці чудово себе почувавати».

Водночас О. Скрипник наголосила, що прогнозувати подальший розвиток ситуації в Криму дуже важко, адже все залежить «не від

Криму заточена під те, щоб максимально залякати, знищити і за можливості вичавити всіх незгодних за межі Криму».

Кримчанин розповідає, що фактично живе між Києвом, де переважає його родина, і Сімферополем, де залишаються його батьки. «В мене троє дітей – старший син і дві менші доньки. Я вивіз дружину й дітей одразу після того, як заарештували Щекуну і старшого Ковальського під час Євромайдану в Криму. Причина – активні дії з боку окупантій влади. Я зрозумів, що все це навряд чи скінчиться швидко. На той час синові було 14 років, і він мав отримувати паспорт РФ. Потім я повернувся до Криму. Там я зрозумів, що все вже програно – йдуть тільки домовленості щодо ціні питання: відбуваються торги між командирами частин і парламентерами від окупанта. У Криму в мене батьки, які перетерпіли жахи депортаций. Мій батько був у тому віці, що все пам'ятає. Так вийшло, що я в них єдиний син. Тому туди їздити просто зобов'язаний, і тут я теж мушу бути. Я не буду казати, що я не боюся. Але я боюся більше не того, що мене схоплять, заарештують, засудять, посадять, – хоча я цього теж боюся – я боюся просто зникнути, розчинитись, як близько п'ятдесяти осіб уже», – каже Шукурджиев.

За словами активіста, багато чого про ті жахливи речі, які кояться з українцями Криму, українські пра-возахисні групи не знають. «Це біда і проблема української державності – Україна свого часу не будувала нормальні громадянські українські суспільства у Криму. Тому про ті негаразди, які кояться з етнічними українцями, ніхто не знає. У країну випадку відомо про 20%. Українці просто не знають, кому зателе-

фонувати, розповісти, кому довіряти. У селах же, крім того, що немає світла, немає Інтернету, комп'ютерів, зв'язку зі світом. У рамках села українець, який піддається гонінню, навіть не знає, до кого звернутися. Хто знає, що, здається, в Октябрському викладача української мови та літератури запроторювали до сімферопольської психлікарні? Хто знає, що українець Володимир Балух піддавався шомісичним побиттям тільки за те, що повісив український прапор у себе над будинком? Уявіть: повісив прапор у себе у дворі і в себе над будинком! Приїжджають «спеціалісти» з ФСБ, МВС, «прокуратури» і били, кидали у підвал. Він кілька разів голодував. Ніхто не знає! Ось нещодавно суд йому присудив 385 годин вправних робіт. А всі проблеми і Володимира, і вчителя від того, що йм не було кому про зневаження розповісти. Українцям Криму реально немає куди скаржитися. Можливо, більше шансів розповісти про гоніння в тих, хто живе у містах. Знаєте про Керченську групу? Вони до Дня праціора України вийшли з синьо-жовтими стягами, сфотографувалися на горі Мітридат. Що з ними? Половина відмовилася від позовів, сказали: що буде, те й буде. Їх залякали. Доки ми шукали їх із адвокатів, до них прийшли ті ж «спеціалісти» – окупанти провів з ними настільки якісну роботу з залякування, що вони навіть відмовилися розмовляти з адвокатами. Українці Криму, які мають нещастя проживати в умовах окупації, почувають найбільш вразливими, піддаються гонінням і знищенню. Саме знищенню, я не обмовився. І фізичному, і моральному впливу. Через те, що немає механізму захисту», – розповів Вельдар Шукурджиев.

(glavred.info)

Наслухавши досита протягом весни-літа 2014 року передач Радіо «Крим», — радіостанції, яка розпочала мовлення на частотах Першої програми Українського радіо, в подальшому обходив ту криницю далекою дорогою. В 2015 році якось, знуджений у дорозі, знов увімкнув її — бо ж єдина доступна в наших краях у FM-діапазоні. Риторика її помітно змінилася. Власне, риторики, як такої... не стало. Замість хвиль нестримної зневисті, розбавленої попсовою, від якої добряче відгонило совком, тепер вона горнула приторно-солодкі хвилі московсько-піндоносівської музички, серед яких лише зрида можна було натрапити на шмаття ідеологічного непотребу на штандалі «інформаційних війн». Навіть блоки новин, заради яких, власне, й заходив на її частоту, тривали тепер не більше однієї-двох хвилин. Може, тому, вмикаючи сьогодні, 26 лютого 2016 року, о 8:32 Радіо «Крим», я не багато чекав від неї. І даремно.

Гість студії того досить раннього часу, якого представлено як голову Комітету промислової політики, транспорту та паливно-енергетичного комплексу «Госсовета Крима», пан Петро Запорожець за півгодини спілкування виклав чимало інформації. Сподіваюсь, вона буде цікавою багатьом моїм співвітчизникам, які й досі не дуже орієнтуються в кримських подіях дворічної давнини, а ще дозволить трохи розвійти туман, за яким ховається ті з сьогоднішньої української влади, хто два роки тому скіли злочин, здавши мій Крим Московії.

Безпосередній і активний учасник сепаратистського захоплення, на той час депутат Верховної Ради Автономної Республіки Крим від Партії регіонів, Петро Петрович пригадував, насількі непевною була ситуація двадцятих чисел лютого 2014 року. Події на Майдані були справжнім шоком для нього, адже, по-при арендовані потяги, якими з усієї України до Києва позважили рекрутованих оборонців режиму Януковича — з одного лише півострова, за його словами, було доставлено 3 000 кримчан — попри всі зусилля (попри вбивство беззбройних мітингарів, додамо), злочинний режим, якому він так віддано служив, не втримався.

На цей випадок тодішня влада зарезервувала запасний варіант, про який не думали в ті дні лише ті, кого пан Богеть позбавив розуму. Пан Запорожець повідав, що вже принаймні з 21 лютого активно велася підготовка до сепаратистського з'їзду в Харкові. Сам з'їзд було призначено на 22 лютого. Цього дня в Палаці спорту мали зібратися депутати всіх рівнів з Автономної Республіки Крим, міста Севастополя та південно-східних областей України — з Одеської, Миколаївської, Херсонської та інших, включно з представниками Донеччини та Луганщини, звісна річ. Саме до Харкова, нагадаю, спрямував свої стопи і президент-втікач.

Але не так сталося, як гадаємося. Розмах народного руху, який влада намагалася видати єдино як прояви націоналізму та екстремізму західняків, навіть у південних та східних регіонах набрав такого масштабу, що більшість місцевих князьків визнала за краще не ризикувати і не рипатися з місця. Тож народною зірбою зібралися в Харкові, як згадує Петро Петрович, зовсім небагато. Більше того, зборище в Палаці спорту зауважливо проігнорували прозорливі харківські шури Михайло Маркович Добкін та Геннадій Адольфович Кернес. Це було, як Петро Петрович зрозумів, дуже недобром знаком. А тут ще й сам Палац спорту почали оточувати явно недружелюбно налаштовані харків'яни. Петро Петрович згадує, що в руках декотрих з них він помітив і ланцюги, і арматурні прутки. Чи були там ті ланцюги, чи пан Петро трохи згустив фарби задля того, щоб підкреслити драматичність мо-

тоді близько одного батальйону десантників (п'ятсот воїнів). Саме для транспортників, призначених для перевидання військ, заздалегідь, ще в жовтні 2013 року, на це летовище було завезено 45 цистерн пального. Це замість 12 звичайних.

Ось ішо один доказ того, що Московія лише чекала сприятливого моменту: генерал Воронченко свідчить, що за півроку до подій, обляточи полігон Опук, літovські інспектори-верифікатори зафіксували там незадекларовану техніку. Жодної реакції від командування ЧФ Московії тоді так і не отримали.

Не згадує Петро Петрович і про те, що принаймні вже з середини грудня 2013 року голова кримського парламенту Володимир Константинов — той самий «афро-конський» Константинов, з його багатомільйонними боргами, на якого вже давно чигала прокуратура АР Крим, — вів безпосередній діалог з Білокам'яною, в якому, поза вся-

ньюю українською владою. Чому? Може, тому, що теорія масової змови дозволяє виправдати власну некомпетентність, нездарність, що вилились у злочинну бездіяльність, яка, в свою чергу, привела до втрати величезних територій, здачі ворогові кількох мільйонів співгромадян, уможливила поширення військової агресії на материковій частині України?

Не виправдовуючи малодушніх кримських парламентарів, яким забракло сміливості активно виступити проти зради, що творилася на їхніх очах, вважаю все ж, що насправді серед них аж ніяк не було единого усталеного погляду на події, що відбувалися в тому часі в Києві. Нема сумніву, що багатьох депутатів вони дратували, а когось і не жарт лякали. Було цілком очевидно, що по-старому вже не буде, тож багатьох з них ті переміни, що наближалися зі швидкістю й невідворотністю снігової лавини, неймовірно на-

при цьому дав процедурне доручення опрацювати те питання юристам. Він також дав протокольне доручення секретаріату ВР АРК підготувати на прохання ще одного депутата Сергія Цекова звернення до Московії про допомогу і захист. Прямим текстом про відокремлення від України і приєднання до Московії 19 лютого заявляв на сесії парламенту АРК депутат Микола Колісніченко. А наступного разу, на засіданні Ради міністрів АРК, яке відбулося 22 лютого, де тодішній прем'єр-міністр автономії Анатолій Могильов, щойно повернувшись з Києва, зібрав силовиків для аналізу ситуації в країні та на півострові, вже сам В. Константинов висунув пропозицію їхати до Москви і просити про допомогу. Тоді Анатолій Могильов досить різко охолодив його запал. Те, що завжди обережний Константинов висловився на тому засіданні аж так прямо і відверто, як на мене, могло свід-
у вигляді якихось нікому не відомих людей, яких, проте, вільно пропускала охорона. Про них згадує депутат кримського парламенту, голова фракції Рух-Курултай пан Рефат Чубаров. Хтось, хто був частиною тієї змови, знов про те, що саме готується напевно, решта не могли не здогадуватись. Навіть якщо уявити, що депутати дійсно вірили в те, що якесь загроза з боку Києва й справді існувала, то пропозиції депутатів Сергія Цекова, Миколи Колісніченка, а через два дні й самого Володимира Константинова звернутися за захистом не до якоїсь міжнародної організації на штандалі ООН, а саме до Московії, розіювали всі можливі сумніви, бо означали лише одне — Московія вчергове намагалася відірвати Крим від України. І нагода, треба визнати, була пречудова. Власне, йшлося навіть не про Крим. Невдатного президента-втікача тримали в Ростові-на-Дону, треба

КРИМСЬКИЙ ТЕСТ УКРАЇНИ, або ШАНС НА МАЙБУТНЄ

27 лютого 2014 року. Центральний вхід до Верховної Ради Криму забарикадовано, жодних інших прапорів і сил, крім російських, тут вже нема, на даху будівлі піднято російський триколор... (Фото В. Качули)

дово гі нетерпляче. Настильки нетерпляче, що було наявіть кілька зривів. Ім'я одного з них — Невдатна мешковиця, другого — Недосяжна Тузла.

Говорячи, що в цей час повним ходом йшло створення загонів самооборони (іхнє створення, за даними тодішнього заступника коменданта ВМС берегової і територіальної оборони генерал-лейтенанта Ігоря Воронченка, почалося, насправді, ще в жовтні 2013 року, про що служба зовнішньої розвідки інформувала президента Януковича), Петро Петрович хіба що натякав на діяльність спецслужб Московії на цьому етапі. Але вже за півгодини на 19-21 лютого, в ході якого пан Константинов мав зустрічатися з головою Держдуми Московії паном Нарішкіним, не відбувся. Операція з відторгнення Криму, як ми тепер знаємо, вже була запущена і підій розвивалася так стрімко, що у візіті на той час вже не було потреби. Натомість присутність В. Константинова в Сімферополі, з огляду на ключову роль, яка відводилася йому в розробленому Кремлем плані, була вкрай необхідною.

На жаль, в Україні і досі існує усталена думка про те, що всі без винятку депутати мислили виключно пласкими категоріями агіток Партії регіонів і не розуміли справжньої суті того, що відбувалося в країні. Так, їм бракувало активної державницької позиції, на них висіли кланові вериги, поза тим, кожен з них дуже добре усвідомлював відповідальність перед законом за наслідок своїх можливих рішень і дій.

А заходило на те, що задуматися будо на чим. Так, вже в вівторок, 4 лютого, на пленарному засіданні парламенту депутат від Партії регіонів Володимир Кличников запропонував включити в порядок денний лотигевної сесії питання створення робочої групи, яка б напрацювала зміни та доповнення до Конституції АРК та Конституції України, та провести загальнокримське опитування громадської думки щодо статусу Криму. Більше того, він же запропонував звернутися до президента та Законодавчого органу Криму, а також непорушності прав і свобод її громадян. Голова Верховної Ради АРК В. Константинов

чтили лише про одне — час Х швидко наблизявся і спікер гарячкою шукав спільніків, з ким міг би розділити свою відповідальність за зраду. Анатолій Могильов, натомість, попри все мое упередження щодо цього вірного служаки клану януковичів, які майже весь уряд АРК, не вважав можливим заходити аж так далеко. Саме тому в очах Константинова всі вони були роковані, тож найпершим рішенням, яке знатугою, на превелику силу, пропонували у вже захопленому підрозділами ССО Московії парламенті АР Крим 27 лютого, було рішення про відставку уряду та його першого міністра. Зате голову новообраних уряду Сергія Аксёнова не довелося довго умовляти. Перше, що він зробив, — це негайно звернувся до Москви з проханням «забезпечити мир і спокій на території Автономної Республіки Крим».

Кримські парламентарі вже протягом довшого часу відчували, що привид державної зради ходить за їхніми спинами, шарудить за лаштунками, то тут, то там з'являється в коридорах парламенту і навіть у сесійній залі

думати, не з філантропії, а для легітимізації проекту «Новоросія».

Думається, що саме усвідомлення незаконності того, що відбувалося, — бо ж мало всі ознаки державної зради, — результувалося в тому, що коли настав час голосування за відставку старого та обрання нового уряду, депутатських голосів для того явно не вистачало. Петро Запорожець, який одразу ж після повернення з Харкова занурився у весь той процес, свідчить, що багато депутатів уникали в тому часі відвідування сесії парламенту. Так, через відсутність кворуму були зірвані голосування, скажімо, 22 лютого, ті ж, хто приходив, умисно залишали свої картки вдома, аби мати по-важній привід не голосувати за явно неконституційні, відверто злочинні рішення. Голосів катастрофічно не вистачало: 48, 49, 50... Більшість — Петро Петрович говорив, здається, про 52 голоси — вдалося набрати лише 27 лютого, коли будівлі ВР АРК та Радміну вже перебували під повним контролем ССО Московії, а над їхніми фронтонаами майоріли московітські триколори.

(Закінчення на 5-й стор.)

Аби отримати ту більшість, за словами Петра Петровича, довелось навіть... скористатися банком запасних карток для голосування. Ці картки наче видавали «забудькуватим» депутатам під підпис, а потім, склавши відповідного акта, повертали назад. Звісно, мав зробити свою справу, мав може повернутися до шухлядки... Ну як тут не спаде на думку аналогія з тузами рукаві шулера!

В будь-якому разі, чистота того голосування не може не викликати цілком зрозумілих сумнівів. З одного боку, маємо надзвичайну зацікавленість певної, і як ми тепер розуміємо, не такої вже й численної групки депутатів-зрадників – зацікавленість, зазначимо, навіть не в переформатованні уряду, де вони мали б тих, хто беззаперечно виконував усі настанови ляльководів, а в отриманні картинки, яка б засвідчувала відмінність дотримання законності. З тією метою, за словами Петра Петровича, навіть з'явилися з екс-президентом Януковичем і отримали його благословення. З іншого боку, підгрунтам для сумнівів – ба навіть впевненості в шахрайстві! – є дивна відмінність, з якою проходило те голосування. Так, коли одних депутатів доводилось тягти на сесію силоміць – про те можна згадатися не лише з більш ніж відвертими висловлюваннями самого Петра Петровича, а й зі свідченням одного з «батьків» «Кримської весни» Ігоря Гіркіна (<https://www.youtube.com/watch?v=xskNxLShDk>), то інших депутатів у заблокований спецпідрозділами московського війська парламент... просто не допускали. Кого саме? Не слід забувати, що серед кримських парламентарів, переважна більшість яких були членами правлячої перед тим Партиї регіонів, було ще п'ятеро депутатів від партії «Народний Рух України», четверо з яких складали фракцію Рух-Курультай. От, це вже точно були небажаними свідками особливостей того доленоенного волевиявлення.

Хтось спитає, мовляв, – до чого тепер всі ті подробиці, які ні на йому не можуть ані змінити, ані віправити того, що сталося?

Кажуть, розумний вчиться на чужих помилках, ми ж маємо врахувати хоч би свої власні. Найперше, їх треба усвідомити і визнати як такі. Як не дивно, це не так просто, бо тоді доведеться визнати і те, що це ніхто інший, а ми самі бездумно допускаємо до влади язикатих нездар, які у мирний час наживаються, перманентно грабуючи та руйнуючи країну, її економіку, зводячи до нуля її обороноздатність, а в критичний час нездатні адекватно сприймати його виклики, реальність на загал, нездатні контролювати події, не кажучи вже про те, щоб обернути їх на користь нації. Зрозуміло, що все те неминуче призводить до болісних поразок і втрат.

Наскільки актуально те сьогодні? – Судіть самі, читачу. Чи є свідченням великого інтелекту, коли задля того, щоб показати у вигідному світлі одних і втопити в бруд вчораших соратників, публікується, скажімо, стенограма засідання РНБО дворічної давнини. Адже навіть в тому своєму тенденційно обкарнаному вигляді, вона видає ворогові найважливішу державну таємницю сучасної України, а саме: неймовірну інтелектуальну обмеженість нашої влади, її, даруйте, дурість.

Погодьтесь, що дурість буває різною. Можна написати

цілій трактат, класифікуючи дурнів. Хто, скажімо, зможе заперечити, що існують дурні розумні і дурні довершені? Так, розумний дурень, усвідомлюючи рівень свого інтелекту, принаймні намагається не виставляти його напоказ. Наша довершена влада робить те легко й невимушено.

Намагання виставити когось героєм, який голосує нібито один проти всіх за введення воєнного стану, аби потім картиною підкоритися волі боягузливої меншості, зворуєше до сліз. Це нагадує мені ситуацію, якби я, бачачи наближення потужного шквалу, замість того, щоб негайно послати своїх матросів на щогли, аби вони чимшивши прибрали вітрила, скликав би спершу загальні збори наймудріших пасажирів, яких щойно призначив своїми літейнантами, та вислухавши всі «за» і «проти», хоч би якого не хотів, був би змушений підкоритися волі більшості, бо ж дряпнітися по картинах на таку висоту, та ще й за такої погоди – то справді небезпечна річ. І мало там, що матроси самі просяться зробити ту роботу, доки не пізно, доки віз разом не пішли морських раків годувати, – закони демократії вищі за все!

Проводити засідання РНБО (яка є нічим більшим, як органом координації гілок виконавчої влади з питань національної безпеки й оборони при Президентові України, Головнокомандувачем Збройних Сил України) через п'ять з половиною діб після свого вступу на посаду, через добу після того, як путчисти безпредикно злегка зустрівались, обравши свій фейковий уряд (шквал вже зніс щогли!) і посиливши при тому на те, що думки, м'яко скажемо, не надто компетентні осіб, яких набрали не за принципом фаховості, а за належністю до однієї політичної тусовки, не дали ухвалити єдину правильну рішення, в необхідності якого був переконаний, свідчить або про відвerte намагання маніпулювати людською свідомістю з метою уникнення відповідальності за наслідки, або ж про безпросвітну «мудрість» тодішнього головно-командувача – теперішнього секретаря РНБО.

Ніхто не каже, що вибір був легким. Ситуація на вечір 22 лютого, коли Олександр Валентинович проголосив Головою ВР України, що у відсутності президента означало осягнення посади Головнокомандувача Збройних Сил України з усіма повноваженнями і відповідальністю, була справді непростою. Попереду маячила, що найменше, спроба відокремлення Південно-Східної України, утвердження там макропеткового режиму Януковича, за яким чітко проглядалася хижка тінь Кремля. Що ж було зроблено новою владою, яку втілював на той час наш герой, для того, щоб негайно підпорядкувати собі всі силові структури: МВС, СБУ і, найперше, – військо, командувачем якого він став? Якщо стосовно МВС та СБУ певні (далеко недостатні, як на мене!) кроки були вчинені – згадаймо, що з'їздові сепаратисти у Харкові все ж вдалися запобіти, – то військо було залишене своїм новим командувачем поза увагою. А даремно! Саме на військо, як на найменш заполітизовану і найбільш потужну структуру з цих трьох, варто було б зробити головну ставку. Наши очільники, натомість, з гідною крашого застосування настійливістю не змінно звертали свої погляди на міліцію. Аж до того, що

міністри оборони обирали з-поміж міліцейських чинів...

Говорячи про недостатність роботи МВС та СБУ у загрожених регіонах, я маю на увазі і Харків, де міліція байдуже спостерігала за побиттям евромайданівців у березні-квітні 2014 року, і Одесу, де провокації, зорганізовані за безпосередньою участі місцевих «правоохоронців», привели до численних людських жертв, і Донеччину та Луганщину, де здорову частину особового складу необхідно було негайно посилити за рахунок міліціонерів із західних областей, перевівши решту особового складу в незагрожені регіони. Те ж саме необхідно було робити і в структурі СБУ.

Які кроки були вчинені негайно після осягнення влади (нагадаю, що п.п. Аваков і Наливайченко були призначенні на свої посади відразу), щоб заспокоїти розколошканих (і наляканіх, додаюмо) «беркутівців», які, втікши до Криму, укріпляли свої казарми, стягуючи туди зброю, боєприпаси? Чому замість популістичних погроз в їхній бік не було чітко й твердо заявлено, що покарання понесуть лише і виключно ті з них, хто скрізь, і це буде зроблено не інакше, як за рішенням суду?

Ризикуючи накликати тут на свою голову прокляття родичів, товаришів постраждалих від безжалісних кийків, від гранат і куль негідників, які сліпо виконували накази злочинної влади, висловлюючи здогад, що з 4000 бійців того підрозділу вбивцями і злочинцями були далеко не всі. Так само, як не всі кримські правоохоронці та службовці СБУ були зрадниками, не кажучи вже про кримське угруповання ЗС України. Чуємо про те навіть від безпосередніх організаторів та учасників промосковського путчу, від командира московських спецпризначенців, які свідчать, що місцеві кримські силовики далеко не всі стали на бік путчистів та загарбників, а в переважній більшості свої були готові виконувати накази Києва. От лиши наказів не було.

Не було їх не лише для міліції, але, що значно трагічніше, не було жодних наказів і для війська, яке вже воно там не було. Заклики до заблокованих гарнізонів тримагисці і не піддавався на провокації, заборонивши їм попередньо застосовувати зброю та вчинити будь-які активні дії, звучали як відверте знущання. І свідком тієї підлости була вся країна: <http://tsn.ua/ukraina/tepuhn-zvinuvativ-viyskovih-v-krimu-i-slakhiy-moralniy-obstanovci-i-nakazav-ne-plakatis-341270.html> В той час, коли інші держави докладають всіх зусиль, аби витягнути з біди одного-единого вояка (приклад того ж Ізраїлю), то тут імпонтентна влада, не вміючи ним скористатися, безсвісно здала на поталу ворогу ціле військо, кинула його на напризволяще, милостиво дозволивши захищати себе голір'ю. Чи можна уявити більшого знущання над воящкою гордістю, честю, коли твоя держава спершу роками підточе твої сили, потім віддає тебе на глум ворогів, не дозволяючи при тому скористатися навіть тією застарілою, часто непридатною до використання зброям, яка ще лишилась, наказуючи не провокувати ворога, що прийшов на твою землю! (<https://www.wow.ucoz.be/cosmopolis/2014/03/26-27.html>)

Попри всю мою повагу до фахового вояка, який останнім виходив з Криму, я вважаю, що на момент, про який він мовить, за тих обставин реальних шансів уже не було. Занадто багато кроків зробили на той час Московія, аби приховати свої справжні наміри, відпрацювати назад. Маховик вторгнення було розкрутлено до таких обертів, що зупинити його могла лише потуга, рівна йому. Але ж і свистка не було!

Ще, можливо, був непоганій шанс втретістя 26 лютого, коли на захист територіальної цілісності України піднявся народ. Підтримка заонків вимог, з якими вийшли під Верховну Раду АР Крим мітингарі, – а це були в переважній більшості свої

Р. Чубаров і С. Аксёнов під час зіткнень мітингувальників під Верховною Радою Криму 26 лютого 2014 року. Обидва намагаються створити коридор між мітингувальниками...

Рефат ЧУБАРОВ: ЕС І США ПРОСИЛИ НЕ ПРОВОКУВАТИ РОСІЮ ПІД ЧАС АНЕКСІЇ КРИМУ

В ході анексії Криму в 2014 році посли європейських країн і США неодноразово просяли голову Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова не провокувати російських військових на активні дії. Про це він повідомив в ефірі телеканалу «ІСТВ», передає «РБК-Україна».

«Я ціліми днями був на зв'язку з відповідними послами європейських країн, США. І завжди було прохання: не дайте спровокувати російських військових на активні дії. Про це він повідомив в ефірі телеканалу «ІСТВ», передає «РБК-Україна».

«Я ціліми днями був на зв'язку з відповідними послами європейських країн, США. І завжди було прохання: не дайте спровокувати російських військових на активні дії. Про це він повідомив в ефірі телеканалу «ІСТВ», передає «РБК-Україна».

«Я б тоді все-таки сказав, що Росія напала на Україну, окупує Крим. Якби я був учасником, то закликав би всіх оголосити стан війни з Росією», – сказав він.

Він зазначив, що на цю ситуацію потрібно було реагувати ще 26 лютого.

«Тоді, 26 числа з вечора і 27-го цілій день, коли в приміщеннях заїшли так звані невідомі з великою купою зброї, по суті, терористи, тоді, вночі 26-27-го, треба було вживати негайних заходів зі збереженням Криму та недопущенням агресії. На жаль, тоді цього не було зроблено. 28-го зібралася Національна Рада, як на мене, учасника цих подій, який був у Криму, мені здається, що 28-го було важкувато вирішувати питання, в тому числі через запровадження надзвичайного стану. Бо вже дорогами і вулицями Криму марширували російські регулярні війська, єдине, що без розпізнавальних знаків...» – пояснив він.

УНІАН

Олег Валентинович Панфілов (нар. 1957, Ленінабад) — професор Державного університету Ілії (Грузія), автор і ведучий програм на російськомовному телеканалі ПІК. Автор сценарію 8 фільмів, один з яких — «Повернення в Ягиб» — отримав Гран-прі Міжнародного кінофестивалю «Образ віри». Автор понад 2000 статей, опублікованих у газетах і часописах Росії, США, Пакистану, Ірану, Ізраїлю, Польщі, Болгарії, Німеччини, Чехії, Швеції. Співзасновник громадських організацій — Фонду Вахтанга Кікабідзе, Georgian International Media Center та NGO Resource Center.

Статті Олега Панфілова надибували у пресі давно. Вони здавалися мені досить цікавими. Особливо запам'яталися матеріали про те, як сумують російськомовні громадянини колишнього СРСР (яких свого часу переселили за російськими державними програмами до Нечорнозем'я) за свою мало батьківщиною. Тобто за тими республіками Кавказу та Середньої Азії, де жили раніше. Це був виразно антиімперський погляд! Тому прізвище цього автора запам'яталося. А нещодавно була можливість зустрітися з самим Олегом Валентиновичем у Києві, куди він приїхав, щоб поспілкуватися з нашими журналістами і політологами. Я попросив професора розповісти трохи про себе та про інформаційні війни, які веде Росія на пострадянському просторі.

— Батьки мої — росіяни, — почав з родоводу пан Олег. — Діда розстріляли у 1937 році, а батько, якому на той час було лише 14 років, відсидів своє як син «ворога народу» у спеціальному таборі для неповнолітніх у Таджикистані. Маму ж після закінчення школи з'яківців направили до Таджикистану за комсомольською путівкою. Так і перетнулися їхні дороги. Мама по-тім працювала все життя на пошті в місті Ленінабаді. Це друге за величиною місто в Таджикистані, йому близько трьох тисяч років. Пізніше не без моєї участі йому повернули давню назву — Худжанд. Адже я глибоко цікавився історією, етнографією, археологією, займається розкопками, і тому ставлення до міста, де народився і виріс, у мене було надзвичайно теплим.

— **Мабуть, це не дуже типово для пересічного росіянина, який проживає у Середній Азії...**

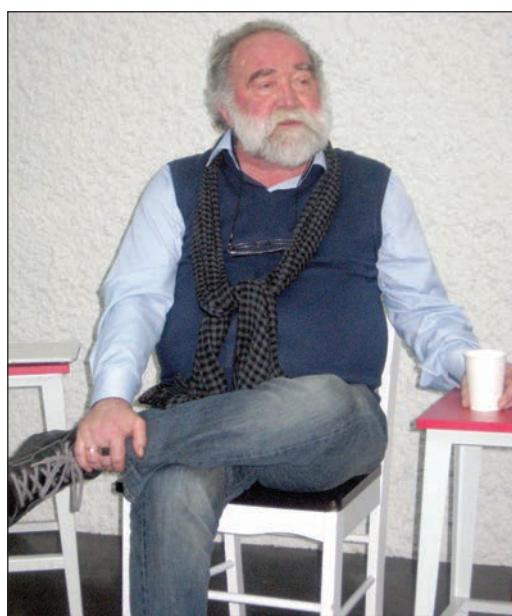
— Так, нетипово. Таких росіян, як я, була, може, сотня на весь Таджикистан. Я ніколи не міг зрозуміти, як люди, живучи серед іншого народу та іншої культури, не можуть навіть вивчити хоча б з десяток слів на мові цього народу. Згодом я почав називати таких людей «коло-нізаторами». Мені ж трохи пощастило. Після розлучення батьків ми з мамою знімали квартиру у місцевих таджиків. Отож з чотирьох років я вже намагався спілкуватися зі своїми ровесниками таджицькою мовою. Пізніше навіть зі своїм приятелем, етнічним німцем (він тепер проживає в Німеччині), я розмовляв таджицькою. Для мене Таджикистан — це моя Батьківщина! І навіть тепер, проживаючи в Грузії, я зберіг таджицьке громадянство. А російського громадянства у мене ніколи й не було — Господь мене милував...

— **Наскільки я знаю, ви досліджуєте інформаційні війни і викладаєте цей курс у Тбіліському університеті?**

— Так. Аналізую війни, які вела Росія в Придністров'ї, Грузії, Чечні і телеведе в Україні... Мій курс, який я читаю в Державному університеті Ілії, розрахований на тридцять годин. Те, з чим Україна зіткнулася зараз, почalo відбуватися з розвалом СРСР у багатьох місцях. Але інформаційна війна завжди ведеться на ту частину населення, яка сприймає цю інформацію. Іншими словами — на тих людей, які розмовляють російською. Важко собі уявити, скажімо, інформаційну війну Китаю проти Зімбабве... Завдання інформаційної війни — схилити на свій бік частину населення країни, з якою воюєш. Це вдалося у Придністров'ї, Абхазії, Південній Осетії. Тепер там російські військові бази. Ми менше знаємо про війну в Нагірному Карабаху. Сame тому, що там майже не було російськомовного населення. Війна в цьому регіоні ведеться на виправдання вірменської сторони. Адже Вірменія — це давній геополітичний партнер Росії. Ще відтоді, як царський генерал Паскевич відвоював у Персії частину території і захопив місто Ерівань.

— **А як велася інформаційна війна в Чечні?**

— Перша чеченська війна, яка закінчилася в 1996 році, була значною мірою відкритою. Журналісти

ОЛЕГ ПАНФІЛОВ ПРО ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ РОСІЇ

знають, що грузини тепло ставляться до України і тому не бояться говорити на мові. Хоча на Донбасі остерігалися б це робити. І символіку у нас вони намагаються використовувати українську. А російська мова у нас вже давно сприймається як мова імперії. Проте росіяни в п'ятому-шостому поколінні чудово розмовляють грузинською і почиваються справжніми грузинами. Та їх українці, які давно живуть в Грузії, мають ще українські прізвища, але вже грузинські імена: Шота Шевченко, Теніз Гоголь, Гіві Іванюко... Але повернуся до теми російської пропаганди на території України. Тепер переконувати українців, що вони — негідники, абсолютно безсенсівне заняття. В цьому можна переконати лише значну частину росіян.

— **Чому ж російське населення так легко піддається пропаганді?**

— Ну, це такий народ... Така штучна країна... В XVI столітті на території Московського царства жило близько 3 мільйонів осіб. А в XIX столітті було вже понад 100 мільйонів. Як народ зміг так швидко розмножитись? Жодні вигри не вистачило б так розмножатися! Просто імперія просувалася на схід і вбирала в себе інші народи. І все було побудовано так, щоб росіян становило більше, а інших народів — менше... Знаєте, я коли підріс, то почав ставити собі запитання: чому я в паспорті записаний росіянином? Адже народився я в Таджикистані, вихований в таджицькій культурі... Але бути росіянином в СРСР було престижно. А меншини асимилювалися. І це вважалося природним. Бо збереження і розширення імперії було головним пріоритетом. Тільки в часи горбачовської влади настрої суспільства змінилися. При Єльцину ще була певна рівновага. А потім... У вересні 2000 року Путін підписав дуже своєрідний документ. Він називається «Доктрина інформаційної безпеки». Цей документ готовив генерал Віктор Іванов, який працював у структурі Ради безпеки. Підготував фактично ще в 1996 році — після першої чеченської війни. Бо вони вже тоді зрозуміли, що програють. Тоді Єльцину вистачило розуму не підписати цей документ. Якщо не поміялися, там 36 сторінок тексту, але тільки два чи три рази вживався поняття «свободи слова». Зате декілька десятків разів — термін «інформаційна війна». Це — не закон, не указ, не юридичний документ, це програма відновлення кордонів радянської пропаганди. Вони в інформаційній політиці нічого іншого не вміють, як викидати величезну кількість грошів на піднімання інформаційного галасу. Але й такий галас впливає лише упродовж короткого часу. Чез рік деякий час люди починають розуміти, що їх обманули, проте... за цей час вже вдається вирішити певні політичні проблеми. Ось так Росія певною мірою наростила свій вплив в Придністров'ї, на Кавказі, частині Донбасу, окупувала український Крим. Проте всі імперії рано чи пізно розпадаються. Інформаційні війни їх жодною мірою не рятують.

Сергій ЛАЩЕНКО

КОРИТО РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Здається, тільки ледачий експерт зараз не пише про те, що станеться з Росією, коли ціна за нафту впаде до 20 і навіть 15 доларів. І коли російська економіка не зможе себе забезпечувати необхідним — ні продуктами харчування, ні ширвжитком, ні технікою, настане загальне «благоденство» і, можливо, «демократія». На чолі Росії буде стояти новий президент, щивіше за все, молодий — 40-50 років, усміхнений, відкритий. А населення почне вчитись, закінчувати «гарварди» і «оксфорди». І перестануть красти, а почнуть самі конструювати літаки і автомобілі. Загалом настане нарешті казка.

З казки і почнемо. 14 жовтня 1833 року Олександр Пушкін написав «Казку про рибалку і рибку». Судячи з дати, написав він її за один день. Щоправда, в оригіналі казка називається «Vom Fischer und seiner Frau» і опублікували її брати Якоб і Вільгельм Грімм за 20 років до створення російської версії. Але суть не в тому, німецьке походження казки додає пікантності нашій історії. Сюжет усім відомий: «Жив дід зі своєю бабою. Біля самого синього моря. Вони жили у старій землянці». Потім золота рибка, яку зловив дід, запропонувала замість свободи всі блага, але добрий російський дід відповів відмовою. Поки щирсердно не зінався бабі. Та почала перераховувати вимоги. Щоб було зрозуміло сучасному читачеві, виглядало це приблизно так — спочатку нову квартиру, потім джакузі, потім іномарку, і, врешті-решт, взагалі вирішила, що хоче жити в Кремлі, і щоб золота рибка була при ній або у вигляді Романа Абрамовича, або засмагеною на пательні. Золота рибка раз-сердилась і... фінал відомий — баба знову сидить у своїй халупі біля розбитого корита. Коріто — теж дуже хороший символ, схоже на інше слово — «газпром». І рибка, до речі, в німецькому оригіналі зовсім не золота, вона була звичайною «російською землею».

Казки — універсальний жанр, що дозволяє говорити про те, що часто заборонене. Путіну вже тисячу разів натякали на те, що з ним стається, якщо він буде вимагати для себе все більше і більше благ — і нове джакузі, і палаци, і князівські регалії. І чим це закінчиться, якщо нахабство досягне межі. Тепер в світі з'явилася найбільше коріто в світі, площею в одну шосту частину земної суші. І діряве від численних нафтovих і газових свердловин, здебільшого вже нікому не потрібних.

Російські казки, як і в багатьох інших народів, запозичені: частково — з європейської міфології, частково — зі східної. Існують свої національні герої — Ємеля чи Ілля Муромець. Обидва лежали на печі — один постійно, інший «рівно тридцять літ і три роки». «Баба Яга» походженням з Монголії, «Золотий півник» — з Німеччини, звідти ж «Червона шапочка». Як у сучасній Росії, якщо не читати книжки сучасних «істориків», усе від усіх потроху:

— не було б візантійців Кирила і Мефодія — не було б «російської писемності»;

— не було б Кіївської Русі — не було б Росії;

— не було б голландців — не було б «російського флоту»;

— не було б французів — не було б «російського балету»;

— не було б італійців — не було б «російської опери» і Кремля;

— не було б персів — не було б «російської медицини»;

— не було б арабів — не було б «російської математики»;

— не було б німців — не було б «російського автомата Калашникова»;

— не було б поляків — не було б «російської горілки»;

— не було б японців — не було б «російської матрьошки»;

— не було б тюрків — не було б «російської балалайки»;

— зрештою, не було б монголів — не було б «російського мату».

Список може продовжити будь-хто, хто розуміє, що світ величезний і різноманітний. Той, хто намагається поставити себе вище і краще за інших, в результаті залишається на березі моря біля дірявого корита. Корита Російської імперії.

Олег ПАНФІЛОВ,
професор Державного
університету Ілії (Грузія)
radiosvoboda.org

«ВІН БУВ БИ ХОРОШИМ ПРЕЗИДЕНТОМ»

У МОСКВІ ВІШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ БОРИСА НЕМЦОВА

Бивство Бориса Немцова, яскравого і харизматичного, стало не просто людською трагедією, але і величезною втратою для російської опозиції. І це дуже сильно відчувається через рік, що минув після його загибелі. Той, хто планував убивство, розрахував ціль дуже точно. Ніхто не може його замінити. Але з іншого боку, це стало і головним болем для влади.

Народний меморіал Немцова навпроти Кремля — скільки його не знищувати, він знову і знову буде відновлюватися. І день цей — 27 лютого — для демократичної Росії назавжди особливий. У будь-який інший день із будь-якого іншого приводу влада може відмовити будь-якій акції, тим більше, у центрі Москви. Але в цей день не наважується.

«БАНДЕРІВСЬКИЙ ШАБАШ»

Опозиція подавала заявку на Марш пам'яті Немцова в Москві за торішнім маршрутом — від Китай-города повз Кремль і з покладанням квітів на місці вбивства на Немцовівому мосту. Справою «честі» (в лапках, тому що йдеться про честь в кремлівському розумінні) для влади було хоч в чомусь перешкодити опозиції, зробити не по її плану. Тому в узгоджені кіличиного маршруту категорично відмовили. Але заборонити зовсім теж не наважилися — запропонували маршрут теж у самому центрі, звичній ще з тих пір, коли марші організовував сам Немцов: від Пушкінської площі, Страсного бульвару до проспекту академіка Сахарова. Тут відбувалися най масовіші марші наприкінці 2011 р. — на початку 2012 р., коли в Україні було тихо, і здавалось, що своїх клептократів Москва скине раніше. (Як же змінився світ з тих пір).

Але і тут не можна було не напаскудити. Нагадуючи опозиції, хто тут господар, мітинг після завершення ходи влада все ж заборонила.

Уже коли шикувалися колони на Страсному бульварі, проявилсяся перші цікаві деталі. По-перше, не було такого сурового огляду плачаків, розтяжок, як бувало раніше. Для України це дико звучить, але в Росії очі звично вихоплюють плачаки, що викривають Пуйлостан або «РПЦ — це війна». Чому? Та тому, що за нинішніми свіжеспеченими російськими законами це небезпечно не тільки на мітингах (справа засудженого Ільдара Дадіна), а й у вигляді перепостів в акаунтах (зраз триває справа матері-одиначки з Єкатеринбурга Катерини Волгоженінової). За творчого підходу прокуратури такі слова і тексти дуже легко підв'язуються під «образу» і «роздялювання».

Коли колони пішли маршем, виявилася ще одна дивина — відсутність організованих провокаторів: ні тобі козаців, ні НОДівцев (Національно-освободительное движение России — організація національ-патріотичного спрямування, найактивніше допомагає силовикам в боротьбі з мітингами і пікетами). На цьому тлі жалюгідно виглядали поодинокі — «неорганізовані» — провокатори на кшталт пенсіонера хворобливого вигляду, що проник у центр колони і почав там вигукувати під українськими прaporами: «Куди ви йдете? Що ви робите? Ви що не бачите?.. Це бандерівський шабаш...». Його максимально акуратно взяли за шкірку і передали поліції, що дивилася на все з крижаним спокоєм, ніби їх подібні інциденти на затверджено му заході взагалі не стосуються.

До кінця ходи виявилася деякі зовсім нові особливості. Щоб люди після закінчення маршу не стояли ще якісь час разом і не починали кричати малоприємні для влади гасла, проспект Академіка Сахарова, де хода закінчувалася, перекрили, розбили на ряд «рукавів», куди направляли учасників акції. І так велика хода, повноводна ріка протесту розбивалася на струмочки — в провулочках, в підземніх переходах, до станцій метро, до зупинок іншого транспорту. Картина вийшла символічна. Так і в політичному житті країни — уже котрий рік влада з гебітською спрітністю розділяє хвилю протесту на безліч безпечних для неї дрібних хвилювань. І виходить прибережна піна замість цунамі.

КОЛОНА ПОЛОЗОВА-САВЧЕНКО-ФЕЙГІНА

Ще кілька слів про різні колони ходи. Адвокати Марк Фейгін і Микола Полозов, як і обіцяли, організували свою колону з розтяж-

кою «Врятуйте Надію Савченко». Між ними стояла Віра Савченко. Сюди ж підійшов Марк Гальперін. Під час традиційних суботніх пікетів його групи обличчя у нього зовсім інше — насторожене, зосереджене. Постійна готовність вступити в суперечку, відбити напад. А тут він був більш спокійний, усмінений. Велика сила — бути серед однодумців. І не кількох десятків, а кількох десятків тисяч. Тоді кожен відчуває себе сильнішим. Саме тому влада й дозволяє подібні марші тільки у винятковому випадку. В опозиції їй потрібно загальне відчуття слабкості...

Адвокати Надії Савченко за час, що триває процес, стали постійними співрозмовниками. Ось і зараз хороший привід поговорити з ними. Фейгін і Полозов готуються до заключних днів процесу Савченко. Полозов щойно повернувся з Астрахані, де вирішувалося питання про умовно-дострокове звільнення

рік за десять.

Марш проходить повз пам'ятник Висоцькому. Теж символічно, осіклики у багатьох плакатів: «Я не люблю, коли стріляють в спину». А Борис Немцов був убитий саме так.

У ході люди різного віку — від зовсім молодих до дуже стареньких. Особлива увага — найстарішим. 40-50-річні, покоління, яке формувалося в перебудову, підходить до них і кажуть: «Спасибі вам, що ви з нами!». Адже у багатьох росіян контакт з батьками абсолют-

Хайсер Джефілева. У клопотанні, на жаль, було відмовлено. Також адвокат тримає руку на пульсі в справі Ахтема Чайзога, якому «шикують» роль головного обвинуваченого в кримськотарській «справі 26 лютого». За його словами, справа повернули на дорозслідування. Причому в інтересах обвинувачення, щоб знайти приводи зробити більш вагомим обвинувальний висновок цієї абсурдної справи (26 лютого 2014 року мітинг кримських татар не дозволив просійським екстремістам розгойдати ситуацію в Сімферополі; саме внаслідок цього Кремлю довелося використовувати диверсантів для захоплення Верховної Ради АРК). Але мета захисту — використати цей час для пошуку доказів невинуватості Чайзога та інших обвинувачених.

Адвокат також підтверджив побоювання з приводу правової «короні діри», висловлені нещодавно Дмитром Сотниковим, адвокатом засудженого кримського майданівця Костенка. Ця ситуація виникає в з'язку вироками «російських судів» на території оккупованого Криму. Їхня юрисдикція не визнається Україною, тому немає можливості надавати з її боку допомогу жертвам такого кримосудія. Потрібно терміново щось робити для вирішення цієї колізії. І справа Костенка — не поодинокий випадок, зараз на підході досить багато подібних справ і нових обвинуваченіх.

СЬОГОДНІ, ЯК І ТИСЯЧУ РОКІВ ТОМУ, ВСЕ ВІРИЧУЄТЬСЯ В КІЄВІ»

На чолі всієї ходи лідери опозиції — Михайло Касьянов, Ілля Яшин. Після підготовленої доповіді про Рамзана Кадирова «Загроза національної безпеці» Яшин став упевненим у собі, що більш зібраним і сильним. Взагалі, тут багато добра з найомінів облич. Знаменитий ка-

но втрачено, — ті під повним контролем путінобачення.

А ось ще людина, відома в опозиційних колах, — Людмила Миколаївна Любомудрова, яку з доброю іронією називають «бабуся з мітингу». Вона ходить з паличкою, але приходить на кожну акцію. І завжди готує свої плакати — сміливі, різкі, вони безжалюно хльоскають путінську владу. Любомудрова сьогодні особливо обурена: є у силовиків такий діяч — майор Окопний з відділу із боротьби з екстремізмом. Екстремізм у розумінні російських спецслужб — це, перш за все, мітинги, походи і пікети. Так ось, Окопний підійшов до Людмили Миколаївні і як старий знайомий кинув їй: «Зі святом!». На річницю вбивства. Безмежний цинізм.

Любомудрова та її супутники в один голос говорили мені та іншим українським журналістам: «Хlopці, працюйте там — у Києві, в Україні. Працюйте! На вас вся надія. У нас все погано — фашизм настає. Просто заштайте кишенні своїм чиновникам і проводьте скоріше реформи!.. А взагалі, яка історія вийшла — коло замкнулося. Сьогодні, як і тисяча років тому, все вирішується в Києві...».

І ще запитували, коли ж в Києві увічнять пам'ять Немцова, начебто збиратися. Он уже й Вільнюс прийняв рішення з цього приводу. А Київ — ще ні.

І ЗНОВУ ПРИБИРАННЯ СНІGU

По дорозі — ще одна цікава деталь, що з'явилася в Москві зовсім недавно, — величезні графіті на будинках. Ну, графіті та графіті — це нормально для великих міст. Але тут — виключно акцентований ура-патріотичний зміст. Після маршів все не всім разом, а окремо можна було поїхати покласти квіти до народного меморіалу Бориса Юхимовича навпроти Кремля.

ся, як замазури — «А що робити? Раптом в автозак заберуть» — «Або НОДівці торт кинуть, яйцями закидають, залпуть зеленкою, фарбою».

І ось тут, з мосту, стало видно: як же вона, влада, все-таки бойтися нас, що йдуть мирною ходою. Між Немцовим мостом і Кремлем — масивні поліцейські машини і досить значні підрозділи силовиків (не сумірюється, що по кутах ще й не менші засадні полки приховано). Вони періодично перебудовуються, прибігають, втікають. Загалом, позначають свою присутність. Очевидно, щоб ті, хто прийшов, не надумали з гвоздиками і хризантемами кинутися на штурм Кремля.

Тут же спеціальні машини збирають сніг в кузов снігоприбиральної машини. На зразок тієї, що в хвилину вбивства виявилася поруч з Немцовим і його супутницею, закриваючи видимість. Може, я трохи перебільшу, але здалося, що в цей день і в цьому місці такі «гостя-роботи» виглядали дещо зневільно.

У БОРИСА БУЛИ ДОСВІД, ПРАКТИЦІЗМ І МИЛОСЕРДЯ

Але і покладання квітів — це ще все. Ті, кому був дорогий Борис, домовилися зустрітися на мосту, який тепер називають Немцовим, щоб через рік вшанувати пам'ять політика, з показовим нахабством убитого під стінами Кремля. Радіо «Свобода» веде пряму трансляцію. Яскраве освітлення, безліч камер. Люди приходять і приходять.

«Вибачте, дозвольте пройти», — хотіть акуратно торкаєтися плеча. Пропускаю. Це — Ілля Яшин. Рік тому він першим з друзів Немцова прийшов на міст і написав про страшну новину в Мережі. Куранти б'ють 23.30. Слово бере Михайло Шнейдер (я познайомився з ним 19 серпня 2015 року, на зустрічі захисників Білого дому під час пущу ГКЧП).

«Рівно рік тому в цей час 23.31 постригами в спину був убитий Борис Немцов. Я прошу всіх вшанувати його пам'ять хвилиною мовчання».

Всі замовляють. Мовчання триває набагато довше хвилини. Ніхто не наважується порушити тишу. Але поступово, то скрип підошов, то клапання фотоапаратів, то покашлювання відновлюють шум міста.

І ось Ірина Прохорова згадує про найголовніше, на її погляд, в образі Немцова: «У Бориса був і досвід, і практицизм. І милосердя, що дуже важливо для політика. Тому що люди, які виявляються при владі, дуже швидко втрачають цю властивість. А в ньому воно залишалося. Тому він був би хорошим президентом...».

Так, напевно. Але сьогодні в Росії президент зовсім інший.

Олег КУДРІН

Москва

Повне перезавантаження влади у Польщі минулого року не змінило суті українсько-польських відносин: контакти між Києвом і Варшавою й надалі є інтенсивними на всіх шаблях. На порядку денного двосторонньої стратегічної співпраці є багато актуальних питань, відповіді на які не завжди є простими й однозначними. В інтерв'ю власному кореспондентові «Укрінформу» посол України в Польщі Андрій Дещиця розповів про плани співпраці між країнами цього року, а також поділився власними думками щодо способів вирішення проблем як двостороннього, так і міжнародного характеру.

ІНТЕНСИВНІ КОНТАКТИ

— Андрію Богдановичу, нещодавно було оновлено склад консультаційного комітету Президентів України і Польщі. Коли відбудеться перша зустріч цього комітету й якими будуть його завдання?

— Так, цього року було сформовано новий склад консультаційного комітету Президентів України і Польщі, оновився склад як з українського, так і з польського боку. У Варшаві на початку березня відбудеться його засадження. Під час цього буде окреслено порядок денний двосторонніх контактів і співпраці на цей рік на рівні президентів, а також відбудеться обговорення питань, які є актуальними для українсько-польських відносин. Цього року співпраці між Києвом і Варшавою приділятиметься дуже багато уваги. Йдеться, зокрема, про безпекові питання: Варшавський саміт НАТО (8-9 липня — ред.) і участь України в ньому, функціонування літovсько-польсько-української бригади (*LitPolUkrbrig* — ред.), і підтримка цього формування з боку обох держав. Крім того, йтиметься про питання історичного характеру (*Volin'ska tragedia* — ред.), які достатньо вразливі в польському суспільнстві, відзначення 150-ї річниці від дня народження Михайла Грушевського, який народився в Холмі (*piwden' Pol'sci* — ред.), а також питання щодо реалізації проектів, які були визначені ще минулого року. Це, зокрема, модернізація прикордонної інфраструктури, угоди, обмін молоддю тощо.

— У грудні відбувся візит президента Анджеля Дуди до Києва. Коли відбудеться візит у відповідь Президента України Петра Порошенка до Польщі?

— Президент Дуда запрошив Президента України на саміт НАТО, і ми очікуємо, що президент Порошенко візьме в ньому участь. У віршні відбуватимуться заходи з нагоди вшанування 150-річчя від дня народження Грушевського. Є ще подія, на яку ми поки що не отримали запрошення, але польські відповідалі її особистверджують, що вони будуть надіслані, і цим питанням також займатиметься консультаційний комітет. Йдеться про 1050-річчя Хрестення Польщі, яке святкуватиметься у квітні в місті Гнезні біля Познані (*zachid Pol'sci* — ред.). Залежно від того, хто отримає запрошення, вирішуватимемо питання про представлення української сторони на цих заходах.

— Давайте перейдемо на урядовий рівень. Якою буде співпраця урядів обох країн у найближчі перспективі?

— Я мушу визнати, що зміни, які нещодавно відбулися в українському уряді, це, зокрема, відставка міністра економіки (*Aivaras Abromavicius* — ред.), вплинули на реалізацію планів, що стосуються українсько-польської економічної співпраці. У березні планувалося засідання змішаної міжурядової комісії з торговельно-економічного розвитку, співголовою якої з українського боку був Айварас Абромавичус, але, на жаль, зараз ми повинні це засідання перенести. Від цього засідання залежало проведення подальших урядових консультацій, запланованих на першу половину року у

обговорення питань українсько-польської транспортної взаємодії і співпраці. На цьому тижні до Польщі також прибуває голова адміністрації Державної прикордонної служби України, який проведе першу зустріч з новопризначеним керівником польської прикордонної служби. Зараз важливо налагодити безпосередні контакти і проаналізувати, над чим слід працювати обом відомствам, зокрема, у контексті покращення обслуговування подорожуючих на кордоні.

МІГРАЦІЙНИЙ «РИКОШЕТ»

— Спільний кордон є дуже важливим і проблемним питанням у двосторонніх відносинах. Чи до вас не доходить інформація про те, що ставлення до українських громадян, які масово перетинають українсько-польський кордон, останнім часом погіршилося з боку польських митників та прикордонників?

— Так, надходить інформація, що поляки ретельніше

Андрій Дещиця, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Польщі

САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ МАЮТЬ ДІЯТИ ДО ДЕОКУПАЦІЇ КРИМУ

був *Anatolij Kina* — ред.), але торік це питання було вирішено. З українського боку співголовою форуму було призначено депутата Верховної Ради Остапа Семерака. На жаль, з польського боку зараз тежде-факто немає співголови, якого назначає міністр закордонних справ. У зв'язку із зміною уряду і керівництва зовнішньополітичного відомства Польщі зараз розглядається питання про призначення нового співголова з польського боку. До цього часу це був Павел Залевський (*екс-депутат Європарламенту* — ред.), але, наскільки мені відомо, він не продовжує виконувати цю функцію. Ми очікуємо, що цей форум незабаром відновить свою роботу, оскільки це важливий майданчик, де політичні та громадські діячі обох країн могли б обмінюватися своїм баченням щодо актуальних питань українсько-польського співробітництва і готовувати якісь нові ініціативи, які розглядаються урядами країн.

— Іншими словами, міграційна криза в Європі б'є риокшотом по українських заробітчанах...

— Без сумніву, я в цьому переконаний. На початку лютого в посольстві відбувся «круглий стіл», де ми обговорювали ці проблеми і доводили до польської сторони наші занепокоєння і стурбованість. Є розуміння з боку польських органів влади, що потрібно працювати над тим, аби громадянин України не страждали від міграційної кризи в Європі.

НОВІ ПРОЕКТИ

— Між Україною і Польщею торік підписано міжурядову угоду про виділення Варшавою 100 млн. євро кредиту. Крім того, напанки обох країн підписали угоду про кредитну лінію для підтримки гривні на суму мільярд євро. Чи плануються якісь нові проекти економічної допомоги з боку Польщі для України?

— Наскільки мені відомо, польський уряд на підставі нещодавно прийнятої програми стратегічного розвитку Польщі опрацював своє бачення співпраці з Україною. Поки це перебуває на етапі підготовки і в найближчі тижні польська делегація міністерства розвитку разом з представниками Польської агенції інформації і зарубіжних інвестицій побудує в Україні для можливого опрацювання нових форм співпраці. Те, що найбільш важливо, це — гарантії для польських інвестицій в Україні.

Але я особисто вважаю, що нам сьогодні потрібно зосередити увагу на реалізації тих домовленостей, які ми вже маємо. Зокрема, слід ефек-

тивно використати польський кредит на 100 млн. євро для модернізації прикордонної інфраструктури.

— Польська сторона каже, що Україна ще не подала конкретних пропозицій щодо реалізації цього проекту...

— Україна ще не подала пропозицій, оскільки лише два тижні тому цю угоду було ратифіковано в українському парламенті. Зраз ми маємо напрацювати пропозиції, і тоді вони будуть представлені на розгляд польської сторони. Хоча на підставі цієї угоди Київ має визначити і затвердити ці проекти. Польська сторона має їх профінансувати, а участь польських компаній, послуг і товарів має бути не меншою, ніж 60%.

КОРДОН I ВІЗИ

— Давайте перейдемо до візових питань. Є багато нарікань з боку українців, що зараз досить складно навіть записатися в електронну чергу до візових центрів для подачі документів у польські консульства в Україні. Організовані гру-

до інших, які створені, але через недостатню інфраструктуру практично не функціонують. Саме на це важливо спрямувати кошти 100-мільйонного кредиту, який готова надати польська сторона.

ІСТОРІЯ НА ПОРЯДКУ ДЕННОМУ

— Цей рік, можливо, принесе ряд викликів для відносин між країнами у контексті історії. Цього року на широкий екран має вийти художній фільм «*Volin'* польського режисера Смажовського. Крім того, має бути ухвалено закон про встановлення 11 липня Дня пам'яті мучеництва креїс'ян, в якому можуть бути досить гострі формулювання на адресу УПА чи загалом українців. Як ви це оцінюєте?

— По-перше, питання історичного минулого обох народів набуває зараз більшої актуальності на порядку денного українсько-польських відносин, тому що електорат нинішніх владних політичних сил у Польщі (*партія «Право і Справедливість»* — ред.)

— ...попри те, що спричинило криваві події у наших взаєминах, зробити правильні висновки, щоб подібного більше ніколи не повторилося і щоб знову не давати приводів для радоців тим силам, які не хочуть бачити Україну в Європі і насправді не зацікавлені або навіть бояться міжнародно-польської дружби.

Крім того, важливо спільно увічнювати пам'ять жертв, бо саме це є нашим обов'язком перед невинно убієнними. А дискусія щодо правової кваліфікації того, що відбувалося в українсько-польських взаєминах у роки Другої світової війни, — тема другорядна, якою водночас легко маніпулювати, щоб розділити, замість примирити народи. Бо як у цьому випадку пояснити десяткам тисяч українців, предків яких були безневинно вбиті чи скалечені поляками на Волині, а такі факти також добре відомі польським історикам, чому в одному випадку ми називамо це геноцидом, а в іншому — ні?

Але я впевнений, що всі, від кого сьогодні залежить подальша доля українсько-польських відносин, є достатньо свідомі того, що історія, якою б вона складно і трагічною не була, не повинна впливати на наше сучасне і майбутнє. При цьому важливо, щоб наші народи були достатньо обізнані з історичною правдою, щоб не повторювати помилок минулого і не давати «поживи» для маніпуляцій. Але очевидно, що на це потрібен час, особливо коли йдеться про теми, які були закриті або вміло сферифіковані спецслужбами в радянські часи.

ФАКТОР РОСІЇ

— Останнім часом у Польщі триваються випадки, коли видавництва публікують географічні карти з «російським» Кримом або телеканали демонструють антиукраїнські фільми. Чи це можна до певної міри вважати проявом сили російської пропаганди в Польщі...

— Я не виключаю, що тут діють російські агенти, аби в польському суспільстві проявлялися антиукраїнські тенденції. Російська пропаганда в Польщі діє по-різному: можливо, оплачує певні послуги, а можливо, знаходить людей, які «прихильні» становляться до їхніх позицій. На жаль, було кілька таких випадків, але добре, що ці явища не є масовими. Я переконаний, що польський народ і політикум є настільки свідомим, що не дозволить, аби це поширювалося в широких масштабах.

— Чи зможе Варшава перевонати інші країни ЄС в тому, що влітку слід продовжити санкції проти Росії за її агресію в Україні?

— Варшава офіційно займає чітку позицію з цього природи, і ми робимо все можливе у Варшаві і Брюсселі, аби переконати столиці, які мають сумніви щодо доказливості продовження санкцій проти Росії, що це є необхідністю. Це мусить бути нашим спільним завданням. Єдина і солідарна позиція ЄС щодо збереження санкцій проти Росії є важливим інструментом, здатним у результаті припинити російську агресію, допомогти Україні відновити контроль на кордоні з Росією, здійснити деокупацію Криму, що є необхідним для відновлення міжнародно-правового ладу у Європі та світі.

Розмову вів
Юрій БАНАХЕВІЧ

ред.) є особливо чутливим до цих питань.

По-друге, ми відкриті до фахового обговорення питань нашої спільноти історії на різних майданчиках, які зараз створені. Це — і політичний майданчик — комітет президентів, й експертний — комісії при Інститутах національної пам'яті обох країн, і громадський майданчик — форум партнерства при МЗС обох країн. Ми готові обговорювати ці питання і виходити з того, що потрібно вішанувати пам'ять людей, які загинули на Волині в 1943-1944 роках. І якщо це буде вішанування пам'яті, то до цього з розумінням поставляться українці в Україні і ті наші співвітчизники, які проживають у Польщі. При цьому всьому важливо поспілкуватися з ученими, які працюють в Україні і в Польщі, а не використовувати ці події для маніпуляцій.

— Ви започаткували іншу важливу тему. Чи запроваджено безвізовий режим вирішити ще одну актуальну проблему — довжелезні черги на польсько-українському кордоні?

— Ні, не вирішить, а можливо, навіть ускладнить. Тому потрібно вирішувати питання модернізації інфраструктури на кордоні. Якщо ми запровадимо спільний контроль, тоді буде легше перетнути кордон.

<p

ПІСЛЯ КРИМСЬКОЇ НОЧІ – УКРАЇНСЬКИЙ СВІТАНОК!

Нешодавно до Криму додзвонився з-за океану журналіст-діаспорянин Геннадій Ситницький, який працює в медіа-холдингу діаспорної преси в Сакраменто (штат Каліфорнія, США). Він узяв інтерв'ю в редактора «Кримської світлиці» для радіопрограми, яка транслюється в США та Канаді, і, крім того, опублікував його у місцевій пресі, зокрема, в часописі «Українська діасpora». Пропонуємо цю розмову увазі читачів «КС».

— В ефірі програма «Відкритий мікрофон» і я, її автор та ведучий, Геннадій Ситницький — з Мексико, з нашої мексиканської студії. Мені приемно українською мовою аж із Мексики вітати Україну, вітати славне місто Сімферополь у Криму і головного редактора газети «Кримська світлиця» Віктора Качулу.

Пане Вікторе, чи чуєте мене з Мексики?

— Як не дивно — чую! Доброї дня! — хоч у нас вже вечір — Мексико чи Америко — не знаю, кого і як, і де вітати.

— Нас зараз із вами чують Сполучені Штати Америки і Канада. Хочу вас запитати, пане Вікторе, у славному місті Сімферополі — може, російською мовою вам зручніше буде?

— Російською?! Ви знаєте, я володію професійною російською мовою, але в цій ситуації я мовою окупанта розмовляти не буду, дайте.

— Ми мовою окупанта розмовляти не хочемо — так мені вже казали у вас в Криму. Пане Вікторе, звичайно, що спішу запитати: що сьогодні відбувається в Криму, яка сьогодні там ситуація — чисто на побутовому рівні, як люди там живуть?

— У Криму і в прямому, і в переносному значенні зараз сутінки, глибокий вечір, і, може, навіть вже зовсім ніч. Вже далеко не та «кримська весна», що була у них два роки тому й яка скоро буде, напевне, святкуватися тут помпезно. Зараз Крим, мені здається, завис десь між 37-м роком, зі сталінськими репресіями, і десь між тими застійними брежнєвськими роками епохи, так би мовити, недорозвинутого чи то перерозвинутого соціалізму, який я ще встиг захопити, і тому прекрасно пам'ятаю, як воно було тоді, і бачу, що теж саме відбувається ти зараз. Назвати це по-народному — «совком» — напевне, це надто м'яке визначення буде того, у що зараз занурюється Крим, бо це той «совок», що завис над 37-м роком. Бо те, що відбувається тут зараз із кримськими татарами, з українськими активістами, те, що котиться з нашою мовою, з нашою культурою і духовністю в окупації, те, що за слово українське, за вишиванку, за те, що коли зберуться більше трьох людей і принесуть квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку в Сімферополі, і за це пов'язати можуть — ну, ви знаєте, це не ХХІ століття, це феодалізм якийсь! Я оце сказав, що між 37-м роком і 80-ми — але це середньовіччя навіть! Просто ті часи я ж не пам'ятаю, а розвинутий соціалізм захопив трохи, то я бачу, що те саме зараз відроджується в Криму. І люди, які вони не були проросійськими налаштовані, ті, у кого є трохи інтелекту і, дай, Боже, ще совіті, вони прекрасно розуміють, у що ми всі тепер вляпалися, вибачайте на слова.

— Так, так, пане Вікторе, ви розповідаєте сумні речі. І тут напрошуються запитання — а нагадаю радіослухачам Сполучених Штатів Америки та Канади — з нами в прямому ефірі по телефону з України, з міста Сімферополь в Криму — Віктор Качула, мій колега, головний редактор газети «Кримська світлиця». Пане Вікторе, напрошуються само собою запитання, ви вже вибачайте. Розмовляв недавно з адвокатами Надією Савченко, вся Росія знає, що Савченко лазила на слупа, про це тільки не знає сама Савченко й адвокати, а так всі знають в Росії. Напрошуються, пане Вікторе, запитання: а я до сих пір ви не лазили на слупа, не обікрали якогось газетного кіоска, як так сталося, що ви поки, вибачайте, не в тюрмі?

— Даруйте, але мені треба не об-

«застоя», або, як ще колись говорилися, — «застолья». Про це я й хочу запитати. Був президент Росії в Криму, чому не узгодив це питання з Києвом, і ще один гость, не буду називати це прізвище, з Італії. І вони собі дозволили за 2 рублі 40 копійок купити пляшку «Масандри», що вона поширювалася в Криму. Було нашої газети, яка видається в Криму з 1992 року, ось 24-й рік уже, її тут два останні роки нема і вона поза законом в окупації. Вона не переестрована, тому що переестровувати газету під окупаційну владу — це значить співпрацювати з нею, ми цього допустити не можемо. А чому я ще з вами оце маю можливість розмовляти? Я сам дивуюся, і, звичайно, не хочу, аби хтось виправив цю, так би мовити, помилку, щоб 37-й рік наблизився впритул і до мене. Мабуть, ще не зовсім махрові і бездумні діячі на-

жетників, як вони пробували і мінулого року діяти. Спробують надати якісні пільги, дорогу, можливо, здешевити. Але ж річ у тім, що ті мільйони відпочивальників, які були за України, їх у курортний сезон фізично єюди переправити — літаками чи через поромну перевезти — практично нереально. Прекрасно ж усі розуміють, що того обіцяного моста в найближчій перспективі не буде, здається, окупанти самі не дуже спішать його будувати, бо усвідомлюють, що це є одна велика і дорогуща авантюра. Такі мости держави-сусіди мають будувати спільно, і це мають бути не мости роздору, а єднання, але якож може бути єднання, коли той міст прокладається на вкрадену у сусіда територію?

— І я колись був у «Масандри» — там прекрасний дегустаційний зал — дійсно, не ради того, аби впититися, просто, щоб доторкнутися, пригубити, так би мовити, історії, походи тими підземеллями, подивитися на золотий запас людства, що зберігається століттями, бо це теж історія, виноробна історія. Знаєте, зараз ніхто упевнено не скаже,

«Світличани» М. Владімірський (ліворуч) та В. Качула з відомою меценаткою з Канади доктором Марією Фішер-Сліж, котра за життя широ підтримувала «Кримську світлицю» як українські культурницькі проекти в Криму, спрямовані на роботу з талановитою молоддю

справді правлять Кримом. Тим більше, що зараз у кримській владі позалишилися ті ж люди, з якими впродовж багатьох років мусила співпрацювати, зокрема, і «Кримська світлиця», тому що це була тоді влада, яка представляла Україну. Вони тоді дружнimi шеренгами на державні українські свята носили квіти до пам'ятника Шевченку, між іншим. А нашу газету за її досить помітний внесок у духовний, міжкультурний розвиток в Криму, що визнавалося навіть ними, вони нагороджували грамотами, подарунками цінними. Вони вітали нас із нашими газетними ювілеями. Пам'ятаю, на 10-річчя газети кримська влада із задоволенням прийшла до нас на свято, бо ми справді те свято заслужили своїми справами. А на 20-річчя «Кримської світлиці» — це ж зовсім недавно було, у 2012 році, ті високі кримські чиновники, які сиділи у первих рядах в актовому залі бібліотеки імені Івана Франка в Сімферополі, де ми проводили наш ювілей, вони виходили на сцену, говорили гарні слова усім «світличанам» і мені зокрема — то я тепер ці люди підуть мене і моїх колег арештовувати?! Я ж візьму зараз піднімти всі ті грамоти, які вони дарували мені і колегам моїм, знайду відеозаписи, де вони говорили, які ж ми хороші, як допомагаємо в Криму духовно людей наближати одне до одного, в багатонаціональному Криму, де на гербі написано — «Процвітання у єдності!». Да-руйте — нелогічно якось входити. То, може, це поки що й рятує, може, завдяки цьому ще топчемо ряст, так би мовити.

— Пане Вікторе, навіть важко повірити, що в Україні, в Криму — окупантів війська. Ви сказали об разно, мабуть, і правильно сказали, що в Криму, в українському Криму, — ніч. І сказали, що живете в часи

п'ютер не увімкнеш. Тому оци негарантованість, невизначеність — вона вже просто хронічною стає, і людям, навіть найбільш російсько-орієнтованим, напевне, вже сумно за тими часами, українськими часами, коли нормально ж усі жили! І світла вистачало, і водичка йшла дніпровським каналом, і продукти безперебійно. До речі, зараз теж не скажеш, що дефіцит продуктів, що голодують, бо бізнес російській тільки раді, що тут раптом «оголився» ринок і можна гнати сюди своє. Але воно все не тієї якості і не за тими цінами, до яких звикли кримчани за Україні. Є, звичайно, певна частина кримчан, що сповідують гасло: «Хоть камни с неба, зато мы на родине», і «камнєй» цих таки вистачає, але це не навічно: чим більше «камнєй», тим швидше настане прозирні.

— Так, це не вічне, як і ніч, яка колись скінчиться, і буде над Кримом світанок. Пане Вікторе, може, є у вас якісні побажання нашим слухачам, вашим співічизникам — з Україні, з Криму, із Сімферополя?

— Я із задоволенням хочу передати землякам, діаспорянам з Америки і Канади, за океаном, найперше — великий вітання українські, кримські — бо нікуди ми, українці, звідси не поділися, нічого в наших душах і в генетиці нашій не перемінилося, ми як були нашими батьками народжені і виховані українцями, ми такими і залишимося, яка б тут ніч не панувала. Хотів би також, користуючись нагодою, передати велику подяку тим землякам, хто колись у давні і теж не дуже світлі часи підтримав нашу газету. Це було років 10 тому, коли «Кримська світлиця» гинула (зрештою, вона і зараз тримається на чесному слові), так от тоді, за помаранчевої так званої влади, коли, як тоді думалося, прийшов до державного керма наш народний президент, «Кримська світлиця», абсолютно не маючи підтримки з боку держави, стояла на межі закриття. Нам тоді надали допомогу діаспорянам з Америки, Канади, Австралії, Німеччини. Нам вдалося тоді вижити, втриматися, і це є раз довело, що ми, українці, єдині у світі, коли чуємо звуки рідної мови, душою і серцем відгукуюмося на заклик один одного. Ось це, напевне, і є те, що допоможе нам усім вистояти, пережити цю ніч у Криму і усій державі, і наблизити наш український світанок. І «Кримська світлиця», зокрема, маючи таку світлу назву, теж покликана над цим працювати, і сьогодні — хоча б поки що в Інтернеті доносити кримську правду до наших читачів, до українців у Криму, в Україні, у світі.

— Непросто зараз. Зі світлом, звичайно ж, перебої, з опаленням також, бо ж усе взаємоп'язано. У кримській столиці, в центральних районах, світло вимикають менше, бо картинку ж треба подавати, що Крим живе, не помічає жодних блокад і т. д. Більше потерпають сільські райони, по три, шість годин, по півдні світло не буває, має кілька знайомих по села, бідкаються, що отаке тягнеться з Нового року. В Сімферополі більше вимикають окраїни — через три години. Або світло, скажімо, є, але буває такої якості, наприклад, що мерехтить все, аж страшно за побутову техніку, старається тоді нею не користуватися. А буває так, що світло є, але сидиш без Інтернету, бо відключено саме той район, де твій провайдер, чи навпаки: є Інтернет, а ти ком-

Читати щотижня свіжий номер «Кримської світлиці» в Інтернеті можна за посиланням:

<http://svitlytsia.crimea.ua/>

Відкривайте також архів газети у форматі pdf, де представлена друкарська версія «Кримської світлиці», — якою вона була у повнокольоровому друкованому варіанті.

Представлена також газета і в мережі Facebook.

Г. Ситницький

Нещодавно у Вроцлаві в греко-католицькому Союзі Воздвиження Чесного Хреста відбувся концерт колядок у виконанні українського хору сакральної музики «Псалтеріон».

У програмі концерту прозвучали одні з найкращих величальних народженні Сина Божого пісень: колядка «Бог Предвічний», яку найчастіше співають першою за святвечірним столом, а наш геніальній поет Іван Франко називав її перлиною серед колядок, «Добрий вечір тобі», різдвяний гімн Джона Вейда «Прийдімо, всі вірні» («Adeste Fideles»), «Нова радість стала», «Одна зоря», «На Святвечір», «Ангели в небі» Олександра Кошиця, якого доля закинула далеко від Батьківщини, але друзям він часто писав: «Єдина моя надія, що держить мене на землі і дає силу жити, — це бути перед смертю дома, побачити милих друзів, мій дорогий Київ, мою Україну».

Цікаво, що саме хорову обробку Кошиця української колискової «Ой ходить сон коло вікон» у виконанні хору Кошиця за кордоном почув Джордж Гершвін, ця мелодія лягла в основу одного з найвідоміших в світі джазових стандартів «Summertime». Давайте не забувати, скільки видатних творів принесла світу українська культура! Як, наприклад, відомий на весь світ як «колядка дзвонів», перекладений багатма мовами, навіть китайською, співаний хорами з оркестром, ансамблями, сучасними гуртами практично у кожній країні світу, саундтрек до найвідоміших фільмів, серіалів, мультфільмів — непревершений «Щедрик» Миколи Леонтовича, якого теж змогли почути вдячні глядачі концерту.

На завершення прозвучала колядка, яка увібрала образи з народних пісень та колядок лемків «Тешуть теслі» на слова відомого

но всі геніальні митці мали складну долю, смуток, гіркоту існування... Я не кажу про музику комерційну, а про вічну. Коли з'являється натхнення — треба його хапати! Мені грає в голові мелодія, це може бути кілька ноток, які потім розвиваються у музику. Я шукаю того звуку, без інструменту, тільки в своєму уявленні. Творчості без мук не буває, мистецтво і терпіння є синонімами, хто не терпить — той не є митцем. Терпіння, біль привели мене істинно до Бога, раніше була віра інтелектуальна, а тепер — Бог в моїй душі, серці, в усьому мені. Змінилося і ставлення до музики. Не стидаюся говорити, що через поганий стан здоров'я я трохи віддалився від компонування. Час втрачено, але після створення хору «Синтагма», «Псалтеріон», зустрічі з нашими талановитими хористами, репетиції, концерти — все це надає сили, натхнення і хочеться творити, жити, залишити слід на землі для нащадків.

— Розкажіть про працю ди-

няти. Спочатку ми, потім хор. Лагідність, любов, але і точність, дисципліна роблять своє. Я бачу, як хор розвивається, хористи один за одним тужать. Для українців, що приїхали з України і народилися тут, у Польщі, цей хор — віддушина. Вони приходять з любов'ю, багато хто каже, що відпочивають душевно, я вважаю це великою місією.

У 1997 році я заснував чоловічий хор «Синтагма», який мав багато концертів, записів, гастролей. Він виконував досить відому на весь світ, написану моїм братом, професором музичної академії у Лодзі, талановитим композитором Романом І. Дроздом і мною «Архієрейську літургію», яка була замовлена на 400-ліття Унії Берестейської. Також що літургію записав знаменитий хор київської консерваторії «Браво». Зараз розвивається хор «Псалтеріон». Важливим є те, що ми маємо багато авторських творів, ми не дублюємо того, що співають усі, в цьому наш феномен, оригінальність.

Насамперед відчуваю себе

ДИРИГЕНТ ЛЮДСЬКИХ ДУШ

поета, народженого на Лемківщині, Богдана-Ігоря Антонича.

В атмосфері душевності, культурної свяності гості та хористи разом, душою і голосом, прославили народження Сина Божого!

Багато творів, виконаних на концерті, були в обробці диригента хору сакральної музики «Псалтеріон», композитора, автора пісень і священика — Богдана Дрозда. Ця людина є творцем, натхненником і наставником хору, який стрімко розвивається і все більше завоює прихильність та любов слухачів. Запитання у Богдана-Мойсея про його шлях до Бога і музики.

— **Отче Богдане, як сталося, що Ви опинилися в Польщі, Ви ж за походженням з української родини?**

— Мої предків переселили до Польщі під час акції «Вісла» у 1947 році. Завезли їх до моря в село, яке називалося до війни Цежне. 90 відсотків жителів були поляками, 10 — українцями. Там я і народився — через 16 років після акції «Вісла». В школі нас вчили українки. Я почував себе як вдома, поляки поважали наші традиції, свята, ми — їхні. На Святвечір завжди збиралася вся родина, це був незабутній ритуал: 40–50 осіб, кутя, колядки «Бог предвічний», «Святий Вечір», добре пам'ятаю, я усі плакали від тих слів: «Чи ви чули, люди, про ту новину? Закували у кайдани нашу немъку Україну»...

— **Чи були у Вашій родині музиканти? Що пробудило таку любов до музики?**

— Мій дід, мамин батько, — Антін Шиманський був диригентом хору в церкві, у мами був абсолютний слух, взагалі, з маминій сторони всі були музично обдаровані. Три сестри і брат, не знаючи нот, співали на чотири голоси. Я виховувався у світі гармонії. З батьківського роду музичний талант був у тата і бабусі. Надзвичайно вплинули на мою свідомість маміні колискові, її голос. Пізніше — оточення, освіта. Я закінчив школу у Легниці, де викладали мови, музику, танці, навіть основи балету. Був і хор, яким диригував обдарований музикант, віолончеліст Вроцлавського оркестру, спілкий професор Михайло Дуда (не мав одного ока, яке втратив від удару струни віолончелі, що обірвалася). Потім — навчання у семінарі Католицького університету у Любліні. Моїм наставником, який ввів мене у світ філософії, був отець, професор, один з кращих богословів на світі Чеслав Бартник. Саме завдяки йому

через призму філософії я знову прийшов до всесвіту музики. Одним з визначальних днів моєго життя було 9 червня 1987 року, коли відбулося мое свячення Іоанном Павлом II на священика. Далі — навчання на факультеті музикології того ж університету, де я і почав самостійно компонувати. Щоденно був при інструментах, бо важливими для кожної професії є систематичність і самовіддана праця.

— **Чому Ви обрали шлях священика?**

— Кожен священик — вчитель, наставник, духівник, диригент людських душ. Мій старший брат Зенон — надзвичайно світла, обдарована людина, був священиком у Слубську, і справжньою трагедією у нашій родині стала його смерть у віці 28 років. У той час я вагався, чи вчитися в академії музичній, чи семінарії. Але однієї ночі, вже після «іспиту зрілості» — арматури до музичної академії, мені приснився упокоєний брат, його обличчя було впевнене, одухотворене, і він сказав мені: «Іди до семінарії». Після того я вже не вагався. Але як птах не може летіти з одним крилом, так любов до Бога і музики стали моїми крильми.

— **Як приходить осяння? Що стає мелодією, піснею? Творчі муки роблять життя легшим чи важчим?**

— То є таємниця, містика... Творчість починається з думок, емоцій, переживань, здебільшого, на жаль, від болю — фізичного і духовного. Згадаймо, практич-

ригента, роботу з хором, це ж дуже непросто, бо кожна людина — особистість, а підхід треба знайти до кожного.

— Були у моєму житті значкові події, які підкреслили усвідомлення моєго шляху в музиці. Раз на місяць до академії приїжджає професор хорової музики європейського рівня Стефан Стулігрош. Студенти, серед них і я, повинні були диригувати твір. Після моого диригування професор сказав: «Зайди на бік!». Я здивувався, злякався, що зробив не так, але пан Стефан звернувся до мене: «В середу на концерті ти будеш диригувати!».

Я добре писав фуги різних епох, на четвертому році навчання кожен з учнів мав зааранжувати колядку, я підготував «Нова радість стала», яку ми виконували на концерті. Після того, як мій викладач, професор і диригент Каїміж Гурський заграв її, він сказав: «Що ти тут робиш, йди на композицію, ти маєш великий талант!». Ці дві події мали величезний вплив на мое творче увіdomлення.

Важлива справа для диригента, та йoccoю людини: хочеш змінити світ — зміни себе. Раніше я був гострий на слова, нервовий, але з віком зрозумів, що найважливіше у хорі, колективі це — людина, кожен з нас. Тобто треба любити, шанувати одне одноге, з кожним привітатися, обійтися

українцем, але оскільки я народився, вчився у Польщі, польська культура теж мені дуже близька, особливо симфонічна музика, твори польських сучасних композиторів, насамперед Кшиштофа Пендерецького. Україна, український народ для мене так багато значать! В ім'я наших багатостражданних геніїв — Шевченка, Стуса, Симоненка, Франка, Лесі Українки, Людкевича, Лятошинського, Березовського ми мусимо жити з вірою, силою, нахненням, бо ми — народ з великою культурою і нас ніхто ніколи не переможе!

Вікторія БРАНИЦЬКА

«УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИЧОК»

Минуло літо, потім спекотний вересень, і з моєї голови остаточно вивітрилися надії на відпочинок у Гурзуфі. Не хотілося нарахатись на дорожні пригоди, та й лякали додаткові витрати. Ще торік таких проблем не існувало...

Та Крим вабить мене не тільки можливістю чудово відпочити. В столиці півострова Сімферополі живе родина, з якою мене пов'язує багаторічна дружба. Хвилини спілкування з Вадимом Михайловичем і Валентиною Василівною Роїками збагачують різною інформацією, особливо культурно-мистецького плану.

Знайомство з цією родиною започаткувалося ще в 1988 році, коли місто Лубни на Полтавщині, де я тоді працювала в місцевій газеті, відзначалося тисячоліттям. В рамках численних масових заходів, котрі проходили при багатолюді, в галереї образотворчого мистецтва експонувалася виставка «Український рушничок» вишивальниці з Криму Віри Роїк. Здавалося б, з якого такого дива везти свої роботи за тисячу кілометрів з сонячного півострова в місто над Сулою, якщо й місцеві вишивальниці мають що показати. Але на це була вагома причина: Віра Сергіївна народилася в Лубнах, тут народився також її син Вадим, і місто стало чи не головним серед численних населених пунктів України й за рубежем, через які пролягли маршрути «Українського рушничка». «Мое серце завжди в Лубнах...» — не раз говорила Віра Сергіївна. Досить сказати, що виставку мали змогу оглянути в усіх країнах СНД, у Прибалтиці, Франції, Італії, Угорщині, Болгарії, Польщі, Німеччині, Бельгії, Румунії, Хорватії, Канаді, США, Туреччині, Монголії. Хтось може здивуватися такій широкій панорамі демонстрації її робіт, але це справді так. Невгамовний характер протягом десятків років кликав вишивальницю в дорогу, тож підсумок її доробку солідний: понад 150 персональних і ще більше групових виставок. В організації поїздок неоцініму допомогу надавав син Вадим. І всюди Віра Сергіївна знайомилася з людьми, котрі потім ставали її друзями. Якесь невидима притягальна сила жила в її душі. Багато хто з них потім приїжджає в Крим (з Західної України, Києва, Полтави, Канева, Лубен, з Прибалтики, Росії), бував у гостях у родини, відпочивав у Гурзуфі.

Роботи Віри Сергіївни вражають не яскравістю та розмаїттям кольорів, хоча й це присутнє, а глибиною думки, закладеної в кожній з них. Й саме це впalo в очі, коли я переходила від однієї до іншої в залі галереї. Сама ж авторка — невисока, сивоволоса, у вишитій блузці й сарафані — жваво спілкувалася з відвідувачами — місцевими майстринями, художниками, з юними лубенцями, котрі цікавились її мистецтвом. А розповісти їй було про що, адже досконало володіла трьомастиами техніками вишивання різних регіонів України й зарубіжжя. Де б не бувала, — всюди цікавилась цим видом народної творчості, брала зразки, а вдома давала волю фантазії.

Написаний мною репортаж з виставки припав майстрині до душі, й наше спілкування продовжилося в листах, телефонних розмовах, а коли вона знову бувала в Лубнах,

то зупинялася у мене вдома. Не раз приїжджає з сином, побуває в місті внучка Марина, а також Аліна і правнушка Юля, які, за її прикладом, теж вишивали.

Місто над Сулою пам'ятне для Віри Сергіївни ще тим, що саме тут у 30-х роках минулого століття вона вступила в артіль при райспоживспілці і выбрала справу, якій присвятила все своє життя, — вишивання. Знайомство з цим видом народного мистецтва у неї відбулося, звичайно, набагато раніше, в дитинстві. Тоді родина жила в Полтаві. Цікавість самобутнім ремеслом 10-річної дівчинки «підгірів» письменник Володимир Короленко, дalekij їхній родич по материнській лінії, котрий бував у них вдома. Після багатьох спроб на клаптиках полотна нарешті з'явилася перша вишина хрестиком рі — сорочку з розквітами на рукавах трояндами. Уроки, отримані від мами Лідії Еразмівни і бабусі Оксани, дали чудові плоди: до захоплення мало-внанням додалося бажання вишивати.

Оскільки батько Сергій Сосюрко працював у губпродкомі, то до нього не раз звертався Антон Макаренко за продуктами для вихованців трудової колонії, розташованої в Ковалівці під Полтавою. Талановитий педагог, як і Володимир Короленко, теж не раз приходив погостувати, адже подружжя Сосюрків приваблювало інтелігентністю, доброзичливістю. У з'язку з відрядженнями батька (у Полтаві сім'я прожила 12 років) довелось перебіджати з міста в місто — спочатку в Ромодан, потім у Гадяч, а в 1927 році повернувшись в Лубни. Саме тут були пережиті голодні 1933-1934 роки, а в наступному, 1935-му, Віра вийшла заміж за військовослужбовця Михайла Роїка.

Війна принесла багато горя. Батька заарештували через три дні після її початку, і більше ні дружина, ні діти його не бачили. Чоловік Віри Сергіївни і брати Борис та Євген пішли воювати, а сама вона під час бомбардування міста фашистськими літаками зазнала важкої контузії хребта і назавжди залишилась інвалідом. Понад 20 років змушенна була носити корсет. Права рука не слухалася, довелось вишивати лівою. Всупереч усьому годинами

просиджувала над полотном. Кипуча натура не могла миритися з копіюванням чужих узорів, і жінка, маючи хист до малювання, почала створювати свою власні.

Неважаючи на пережиті біди, Віра Сергіївна не втратила оптимізм. Після визволення Полтавщини від фашистів сім'я (на той час повернувшись з фронту чоловік, важко поранений) переїхала в Ставропольський край, оскільки обом був необхідний південний клімат. І тут через деякий час на пропозицію завідувача відділу народної освіти молода жінка почала працювати в школі та Будинку пioneriv — навчати дітей вишивати. У Криму родина поселилась, коли син Вадим вступив на навчання до Сімферопольського технікуму залізничного транспорту. Потім закінчив ВНЗ у Дніпропетровську.

Вишивання — це праця, яка потребує великої терпіння і наполегливості. А якщо ще й створювати узори, — то це повсіяння нараження думки, хвилювання, невдоволення собою, аж доки політ фантазії не досягне бажаного результату. Віра Сергіївна не закінчувала вишиві, тільки курси в Москві, щоб одержати право працювати з дітьми, але широта ерудиції в різних галузях знань вражала кожного, хто спілкувався з нею. І в своїх похіді роки не відчувала себе немічною, зберігала ясність пам'яті, думки. Тож написала її книгу «Мелодії на полотні», друге видання якої після її смерті здійснив син Вадим.

«Український рушничок» у російськомовному Криму — чи не диво це?! Завдяки поїздженню Віри Роїк, а тепер — сина Вадима Михайловича та всієї родини він і нині гідно представляє широку палітру доробків народних майстрів та української вишивки в Криму, в Україні

і за її межами. Указом Президента України Віктора Ющенка у 2006 році до 15-річчя Незалежності України та з нагоди 95-річчя Віри Роїк їй присвоєно звання Героя України. Президент особисто вручив майстрині нагороду в резиденції «Зоря» у Форосі.

Віра Сергіївна — заслужений майстер народної творчості України, заслужений художник Криму, почесний громадянин Сімферополя, Лубен та Кобеляк, кавалер ордена княгині Ольги, не злічити почесних грамот, дипломів та інших нагород, одержаних нею за подвійницьку працю. У столиці Криму одна з площ названа її ім'ям, тут відкрито Музей української вишивки імені Героя України Віри Роїк, а в лубенській ЗОШ № 7, що названа на її честь, з учнями та вчителями якої її пов'язувала місцева дружба, існує музейна кімната, також її імені. На будинках, де вона жила, в обох містах встановлені меморіальні дошки, на могилі у Сімферополі — пам'ятник роботи скульптора Ірини Даценко з Луцька.

Скільки б не оглядала роботи Віри Сергіївни, — а бажання побачити їх знову не знає. Вражає мудрість думок, передана у вишивках її талановитою рукою. Рушники «Сутінки», «Монетка», «Червоні маки», «Писанка», «Карпати», «Гроно винограду» самими назвами говорять про зміст. Окрім того, можна сказати про рушник «Мир», занесений до IX тому Української радянської енциклопедії (1983 рік). На ньому на першій погляд немає нічого особливого — райські птахи з пишними хвостами ніби зливачаються з квітковими візерунками. Але вражає композиція — їхнє розташування ретельно продумане, а на голівках короною красується слово «Мир». Робота виконана полтавською гладдю, використано також рушниковий шов. Взагалі, птахи часто зустрічаються у вишивках Віри Роїк. А вже півнік у різних позах на панно та килимках — то співає, то чимось зачарований, то береться битися з суперником...

І ніде його зображення не повторюється. А ось панно «Свято врожаю». Тут і спіни з дозрілими колосочками, і рядочки соняшників, і жіночки в українських вишиванках... Складається враження, що все це кружляє в танці... Скупими елементами візерунку, виконаного гладдю «Качалочка», майстриня зуміла передати цілу гаму святкових відчуттів. Зображення панно є в IV томі Енциклопедії сучасної України

Євгенія Логвиненко (праворуч) з родиною Роїків

У СЕВАСТОПОЛІ ВІДБУЛИСЯ ЛІТЕРАТУРНІ ЧИТАННЯ ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

У Севастополі 25 лютого відбулися літературні читання до дня народження української поетеси Лесі Українки. Захід відбувся у Діловому й культурному центрі на площі Повсталих, організаторами виступили члени міського громадського об'єднання «Українське національно-культурне товариство Севастополя» за участі представників громадської організації «Асоціація національно-культурних товариств Севастополя».

Співорганізатор і ведуча читання Клавдія Трубнікова розповіла присутнім про життєвий і творчий шлях української поетеси, при цьому акцент було зроблено на час перебування Лесі Українки в Севастополі та Криму.

Любов Пласкальна зачитала кілька дитячих, ліричних і філософських віршів поетеси, в тому числі «Contra spem stregro», а також розповіда про драму-феєрію «Лісова пісня», яка, на думку окремих критиків, є вершиною творчості Лесі Українки.

Дискусія про «Лісову пісню» розділила прихильників творчості поетеси на умовних ідеалістів і матеріалістів, які по-різномутлумачили стосунки персонажів драми-феєрії.

Голова громадського об'єднання «Українське національно-культурне товариство Севастополя» Олег Леус та член об'єднання Ольга Клетчук прочитали учасникам зібрання кілька віршів Лесі Українки.

Між учасниками читань відбулася дискусія щодо участі Лесі Українки у громадсько-політичному житті тогоджі Російської імперії та України. Також учасники літературних читань згадали, як зарадянських часів учителі української літератури в їхніх регіонах подавали творчість поетеси.

Також 25 лютого заступник голови громадського об'єднання «Українське національно-культурне товариство Севастополя» Михаїло Галунко від імені правління цієї громадської організації поклав квіти до пам'ятника Лесі Українці в Балаклаві.

Представники громадської організації мають намір привести в березні Шевченківські читання.

[ru.krymr.com/content/news/27574285.html](http://krymr.com/content/news/27574285.html)

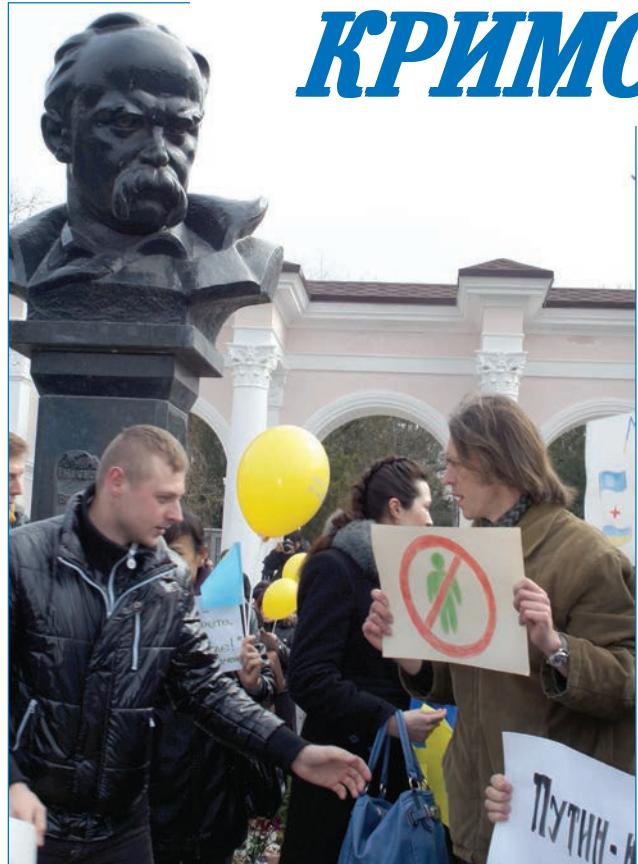
СЕВАСТОПОЛЬЦІ ПЕРВАЖНО НЕ СХВАЛЮЮТЬ ЗНЕСЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ

Севастопольці організували зібр підписів за знесення пам'ятника українському поетові Тарасу Шевченку.

Про це журналістам повідомила місцева активістка Ольга Сметаніна. «Пам'ятник був встановлений на честь незалежності України. Ми тепер у Росії. Це — країна, в якій народилися Пушкін і Лермонтов. Думаю, скульптури цих поетів займуть гідне місце поряд з адміністрацією», — впевнена вона.

У Севастополі вирішили дізнатися, чи підтримають ідею знесення пам'ятника місцеві жителі. Як експеримент за питання ставилися українською мовою. Виявилось, що більшість севастопольців проти знесення.

<http://www.youtube.com/watch?v=sjEBHH500z0>

(Продовження.

Поч. на 1-й стор.)

Невже ми й справді не можемо усунути причини наших невдач, невже ми — недостойні нащадки Тараса? Любитеся, брати мої, Україну любіте, І за неї, беззапанну, Господа моліте!

Адже Тарас Шевченко вірив у нас сьогоднішніх, вірив у свою і нашу Україну і як справжній Пророк писав:

*I на оновленій землі
Врага не буде, супостата
А буде син і буде мати
І будуть люде на землі.*

Про оновлену землю для людей мріяв той, хто за своє коротке життя, а прожив Тарас Шевченко 47 років і один день, сповна насилився стражданнями. Народився Тарас Григорович Шевченко 9 березня 1814 року в сім'ї кріпосного селянина, який мешкав у селі Моринці Київської губернії, що нині є Черкаською областю.

«Він був селянський син і став князем в царстві духа. Він був кріпак і став великою силою в громаді людських культур. Доля переслідувала його ціле життя, та не покрила іржою золота його душі, не обернула його любові до людства в ненависть, ані його віри — в розпуку. Та найкращий, найцінніший дар доля дала йому аж по смерті — невмирущу славу і вічну нову наслоду, яку дають його твори мільйонам людських сердць» (І. Я. Франко).

А дійсно, чи міг тоді хто передбачити, що ім'ям цього хлопця, який за народженням був таким же рабом, як і його батьки, стануть називати вулиці, міста, кораблі, друкувати його зображення на грошових купюрах, випускати на його честь ювілейні монети, застновувати премії, встановлювати йому пам'ятники майже у всіх кутках світу.

Кобзареві встановлено приблизно 1200 пам'ятників у різних куточках земної кулі, з них 130 — за кордоном (враховуючи меморіальні дошки) у 38 країнах світу. Зокрема, у Росії — 8, Казахстані — 6, Білорусі — 5, Канаді — 5, США — 5, Румунії — 4, Бразилії — 3, Молдові — 3, Узбекистані — 3, Франції — 3, Гречії — 2, Парагваї — 2, Польщі — 2. Перший пам'ятник Тарасу Шевченку — невелике погруддя поета — було встановлено в 1881 р. На півострові Манішлак, де Тарас Григорович відбудував заслання. У 1920 році під час громадянської війни пам'ятник поету було зруйновано.

9 березня 2014 року. Кримчани біля пам'ятника Тарасу Шевченку у Сімферополі (Фото В. Качули)

стояв бронзовий пам'ятник царю Миколі I). Того ж 1939 року пам'ятник було встановлено на могилі поета в Каневі, теж робота М. Манізера. Найбільше монументів поета було споруджено на відзнаку ювілеїв — 100-річчя від дня смерті та 150-річчя від дня народження (1961, 1964 роки).

Тільки в Івано-Франківській області було встановлено понад 30 пам'ятників Т. Шевченку, більш як 20 — у Львівській, стільки ж у Тернопільській. У 1964 році у Вашингтоні також було відкрито пам'ятник Тарасу Шевченку за проектом скульптора Л. Молодожанина. У 70-80-х рр. ХХ століття пам'ятники поету відкривалися у багатьох містах та селах України. За роки Незалежності України пам'ятники Тарасу встановлено у Дрогобичі, Хмельницькому, Дніпропетровську, Луцьку, Чернівцях, Львові, Маріуполі, у містах Нова Каховка, Радехів та інших.

Перший пам'ятник Т. Шевченкові в радянській Україні було споруджено на народні кошти у 1918 році в Ромнах. Роботу доручили молодому скульптору І. Кавалерідзе, який жив тоді в цьому місті. У 1918 році було також споруджено два перші пам'ятники в Москві та Петрограді, але вони також не збереглись.

За проектом І. Кавалерідзе було споруджено ще кілька монументів Т. Шевченка. В 1925 р. встановлено пам'ятник у Полтаві та в Сумах. Ще в 1919 році було оголошено конкурс на кращий проект пам'ятника Кобзареві у Харкові. Конкурс тривав багато років, а якщо точно, то цілих 16, і його переможцем став М. Манізер. Пам'ятник за проектом цього скульптора було відкрито в 1935 році. З нагоди 125-річчя від дня народження Кобзаря у квітні 1935 року отримували відмови та формальні відписки. А неформально кримська влада пояснювала українцям, що побудова пам'ятника Т. Шевченку... може збурити міжнаціональний спокій в автономії. Так і тримали «спокій». А паралельно, за порадою тієї ж таки влади, проросійські організації почали мусувати питання спорудження в Сімферополі пам'ятника імператриці Катерині II. Саме так кримська влада, яка завжди була єдиним цілім із шовіністичними проросійськими організаціями, «вбила

двох зайців»: по-перше, розбурхала кримських татар, а по-друге, показала суспільству, що тільки «законсервований» Крим може нести мир та спокій!

Влада в старих радянських традиціях щороку 9 березня в приміщенні зросійщеного, але за назвою і статусом українського театру проводила святкові заходи до дня народження Т. Шевченка. Перед тим, як розпочати святковий концерт, виступали лектори, говорили добре і теплі слова про Кобзаря і через 10 хвилин доповіді для запрошеного розпочинався концерт, на якому майже не звучало слово Тарас! Запам'яталось святкування 175-ї річниці від дня народження Т. Шевченка — це був 1989 рік. Як завжди, переповнена зала українського театру в Сімферополі, люди в цей день йшли до театру, тому що більше ніде на офіційному рівні про Шевченка не згадували. До слова про Тараса запросили Олександра Івановича Губаря, професора СДУ ім. М. Фрунзе (нині — ТНУ ім. Вернадського), який досить сміливо і патріотично, а це було незвично для тієї партноменклатури, яка ще сиділа в 7 ряду глядацької зали театру. Олександр Іванович виголосив своє слово «Шевченко — гений і Пророк», баగатьом його доповідь не сподобалася, і це не дивно. Наступним «ударом» по номенклатурі, яка «носом» відчуvalа політику М. Горбачова і тому змушенна була вислуховувати це «неподобство», був виступ актриси кримського українського театру Алли Петрової, яка прочитала поему, зробили свою справу — і фінал Алла Петрова уже читала для залу, який стояв!

*I забудеться срамотня
Давня година,
I оживе добра слава,
Слава Україні,
I світ ясний, невичірний
Тихо засіє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!*

Саме після цієї зустрічі професора Олександра Губаря та актриси Алли Петрової на святкуванні 175-ї річниці від дня народження Т. Шевченка і розпочалася їхня співпраця, а через півроку в пар-

ку біля кінотеатру «Сімферополь» зберуться 9 активістів і проведуть перші установчі збори Сімферопольського товариства української мови імені Тараса Шевченка. Пізніше буде створене Кримське обласне товариство української мови ім. Т. Шевченка, яке очолить голова кримської організації НСПУ, поет Данило Кононенко, а вже після Данила Андрійовича головою товариства стане на той момент уже колишня актриса українського театру Алла Петрова. І на першому Всеукраїнському форумі українців, який пройде 21-24 серпня 1992 року в Києві, виступаючи від кримської делегації, голова ТУМу А. Петрова на увесь світ зробить заяву про утиスキ українців у Криму та про блокування влади автономії у відкриті українських класів та школ, а також про зросійщення українського театру в АРК, про відсутність в українців Криму своєї україномовної газети. Кримська делегація навіть передасть першому Президенту України Леоніду Кравчуку листа з конкретними пропозиціями, як покращити культурно-освітнє життя українців у Криму. Конгрес завершиться, Леонід Кравчук передасть листа своїм помічникам, а кримська делегація повернеться додому з надією на покращення. Единий пункт, запропонований на всеукраїнському форумі, таки буде виконано — в Адміністрації Президента України увімкнуть зелене світло для відкриття україномовної газети в Криму. Після тривалих листувань з Києвом та засідань у Сімферополі 31 грудня 1992 року вийде перший номер газети «Кримська світлиця», яка один раз на тиждень стане для кримчан віком в українській світ. Газета інформуватиме про святкові та історичні дати, закликаючи українців гуртуватись навколо ідеї національного відродження.

Тим часом у репертуарі українського театру все менше ставало національного, і навіть на свято Тараса Шевченка організатори прибрали українські номери, підміняючи їх «Віночком народів Криму», де звучала мінімум одна українська пісня, а потім йшла російськомовна опера.

(Закінчення на 13-й стор.)

«Світанківці»
біля пам'ятника
Т. Шевченку у Львові

Учні театральної студії
«Світанок» у Кирилівці біля
пам'ятника малому Тарасу

Кирило Сузанський читає Шевченка на Чернечій горі

Тому українська громада Криму вирішила святкувати день народження Кобзаря окрім від кримської влади, орендуючи для цього зал Гарнізонного сімферопольського будинку офіцерів. Так було до 1997 року. Саме того року місто Калуш Івано-Франківської області передало в дар Сімферополю пам'ятник Тарасу Шевченку, який встановили на вулиці Севастопольській перед аркою парку ім. Т. Шевченка.

Поинчачи з 1997 року, українські громадські організації 9 березня мали змогу покласти квіти до пам'ятника Тарасу, читати вірші, співати пісні, а також проводити мітинги за єдину незалежну Українську державу. А от місцева влада з цього моменту почала тримати ще більшу дистанцію від української громади Криму. В день народження Т. Шевченка місцеві «вожді» раненсько та швиденько клали вінок до пам'ятника Кобзарю, сиділи в своїх широких автомобілів і їхали в урядові кабінети, щоб розписати бюджетні кошти на черговий фестиваль «Великого російського слова в Криму». А вже після кримського начальства до пам'ятника несли квіти «любителі Тараса Шевченка», або як це називали місцеві ЗМІ: «Очередний день рождения поета Шевченко».

Всяке бувало, ось, наприклад, приходять українці 9 березня покласти квіти Шевченкові, а там «Русская община» чи щось підібне з російськими та кримськими прaporами оточили Кобзаря і кричат: «Бендеровцы, вон из Кrima», а поряд кримський «Беркут», стоять, посміхаються. Організатори звертаються до старшого міліціянта, як же так, ми ж заявку подавали — у відповідь: «Значит, они раньше подали...». Ось так жилося українцям в українському Криму... I колись про російську кількість повинна була перерости у проросійську якість! Всі це розуміли, особливо в столиці у вищих ешелонах влади, та, мабуть, думали — а раптом пронесе... Не пронесло.

Ta чомусь сьогодні хочеться згадувати більше приємного. Адже кожне чергове свято дня народження Т. Шевченка — це як світле свято Великодня, яке вселяє віру в завтрашній день. У 2004 році в дні святкування 190-ї річниці від дня народження Кобзаря в Сімферополі проводили конкурс читів «Шевченко і Крим». До переможців конкурсу, які були нагороджені поїздкою до Канева,

дже Кандимова та учень студії «Світанок» Кирило Сузанський. Після короткої замінки слово надали переможці Шевченківського конкурсу із Криму.

Першою почала читати Хатідже Кандимова:

*Минають дні, минають ночі,
Минає літо. Шелестить
Пожовкле листя, серце спить,
І все заснуло і не знаю
Чи я живу, чи доживаю,
Чи так по світу волочусь,
Bo вже не плачу ю не сміюся...*

Настала тиша, і здавалось, що тут, на Чернечій горі, не було багатотисячного люду. Тільки десь далеко на сходах звучала бандура, бандурист ніби підігрівав кримчанці. А Хатідже уже завершувала своє читання:

*Доле, де ти? Доле, де ти?
Нема ніякої!
Коли добре жаль, Боже,
To дай злой! Злой!..*

А Кирило Сузанський продовжив віршем «До Основ'яненка». У цей момент піднявся вітер, затріпотіли пра-пори, а Кирило декламував: *Смійся, лютий враже!*

*Ta не дуже, бо все гине,
Слава не поляже;
Не поляже, а розкаже,
Шо діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
I чиї ми діти.
Наша дума, наша пісня
Не вмире, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!*

A у відповідь багатотисячний натовп, який прийшов на прощо до Тараса, наче луною повторив за маленьким кримським українцем: «Слава Україні! Героям Слава!»

Наступного дня діти знову повернулися у зрюйснений Крим, щоб кожним своїм прожитим тут днем доводити столичним дядкам те, що в автономній підростає достойне покоління. Віктор Ющенко в Каневі біля Тараса порадів за кримських дітей, сказав, що «коли є такі діти, як ось ці юні кримчани, віриш у майбутнє України!». Аплодисменти! А через рік, коли Віктор Андрійович став Президентом України, чомусь припинилось фінансування єдиної в автономній українській газети «Кримська світлиця»...

До слова, у 2003 році в Криму було споруджено пам'ятник Т. Шевченку в Євпаторії, а в 2007 році — в Ялті. Останній багатолітній мітинг біля пам'ятника Т. Шевченку відбувся в Сімферополі 9 березня 2014 року і був присвячений 200-річниці від дня народження Великого Кобзаря. Народ прийшов того дня до Тараса, щоб надихнутись його вірою, силою і мужністю. Офіційно Крим ще не було оголошено окупованим, але «зелені чоловічки», як примари, вже блукали вулицями Сімферополя. Організаторів свята 200-річниці від дня народження Т. Шевченка біля пам'ятника так і не дочекалися. Як виявилось пізніше, їх арештували якимсь дивом потім відпустили, видворивши з Криму. А біля пам'ятника Пророку народ з плакатами та прaporами розпочав вшановувати Тараса його віршем:

*Мені однаково, чи буду
Я жити в Україні, чи ні...
Я читав ці рядки і вдивлявся
В розгублені очі українців,
кримських татар, росіян, які
ще не повністю усвідомили
слова Пророка:
Ta не однаково мені,
Як Україну злій люде
Приспівати, лукаві, i в огні
Її, окраденую, збудять...
Ох, не однаково мені...*

Більше нічого писати не можу... Пробач, Тарас! I прости!

Олесь ТАВРІЙСЬКИЙ
м. Сімферополь

НІЧОГО НЕ ЗМІНИЛОСЬ

Пригадую, торік 9 березня вранці чекала мене хвилююча подія: я збиралась їхати до пам'ятника нашему Кобзареві, щоб покласти квіти.

Но і чому «хвилююча», і чому «подія»? Чому? Бо стойть цей пам'ятник в «городі руської слави», де такі дії, як покладання квітів, читання віршів біля пам'ятників нашим українським національним геніям, вважаються провокацією і загрожують затриманням. I я думала, що робитиму, якщо затримають — навіть не мене, а водія машини, яка привезе мене туди, бо проблеми зі здоров'ям...

I ще пригадалось, що в березні 1914 року біля могили Кобзаря в Каневі кілька тихнів сиділи жандарми, щоб не змогли люди прийти і поклонитися, покласти квіти чи почитати Його вірші.

Минуло 100 років, та в тюрмі народів нічого не змінилось. I зараз її правителі оглядають світ з однією думкою: «Чи нема країни, щоб заграбарі б і з собою взяли у домовину». I цікаво, що я і тоді, — «братія мовчить собі, витрішивши очі, як янгня», бо «може, так і треба». I ще «від молдаванина до фінна на всіх язиках все мовчить, бо благоденствує». Тут доречно процитувати відомого генія — Лермонтова: «Прощай, немытая Россия, страна рабов, страхи гостя, и вы, мундиры голубые, и ты, им преданный народ». Тільки колір мундирів змінівся, а народ лишився такий же «преданий» своїм правителям, про що свідчить 86% підтримки улюблених вождів. I даремно цей вождь боїться наших Майданів. У Росії Майдану не буде, бо раби не йдуть на Майдани. Bo на наш Майдан вийшла еліта нації, а не підкуплени американцями фашисти і наркомани.

Чи були там бандерівці? Якщо вважати бандерівцями тих, хто безмежно любить Україну, любить так, як Тарас Шевченко: «Я так її, я так люблю, мою Україну убогу, що проклену за неї Бога, за неї душу побглюю», то так, були. Тоді всі ми, українці, — бандерівці. Цікаво, що для Путіна і більшості росіян всі люди, які люблять свою Батьківщину, — фашисти. I це не тільки українці, а й литовці, естонці, поляки, чеченці, які хотіли вирватися з російських обійм в ученській війні, а не ті, що за гроши вбивають наших братів на сході України.

Правителі Росії вважають, що любити можна тільки Росію, хоч самі росіяни без всякого жалю готові залишити свою «Родину» і жити там, де їм краще, ситніше, бо «там хорошо, где нас нет», «риба ищет, где глубже, а человек, — где лучше». I от, живучи там, де «лучше», вони ненавидять народ, серед якого живуть, і не тільки не вважають потрібним вивчити його мову, а ще й нав'язують свою. Вони — рашисти, а це ще гірше, ніж фашисти...

Оце я, як істинний екстраверт, вихлюпнула на папір свої емоції, та я й не збиралась щось важливе писати, а лише свої думки на тему: Шевченко і часи, в які ми живемо чи жили. I «ми» — це українці в Україні, «на нашій не своїй землі». I знову — Шевченкові слова... Та й як мені бути без Нашого Кобзаря? Він — наш, близький і рідний. Та й чи може бути інакше, коли вже п'ять поколінь нашого

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ

КОБЗАР

Маленьку книжечку
«Кобзар»

Мені мама колись читала,
де бідна дитина-злідар —
Щастя-долі
ніколи не мала.

Так уперше в своїм житті
Я пізнала Пророка-поета,
І назавжди тоді в душі
Я порвала темні темета.

ШЕВЧЕНКО

Тарасе, батьку
український!

Перед тобою ми в боргу —
Це ти збудив

народ мужицький,

Степом розлив

свою журбу.

Ти сіяв дум зерно

пророче,

Любити край свій

закликав.

I мову рідну, слово зодче

Всім серцем,

розумом плекав.

Ти Україні милій

залишив

Уміті горем

свої думи —

Вірші, якими

дух твій жив,

Горів, творив

без втоми.

Вклонімось низько,

любі друзі,

Величній постаті Тараса!

Нехай шумить

калина в лузі,

Гудуть хрущі

в садах Тараса.

СЛОВО
ШЕВЧЕНКА

Схиляю голову в задумі

Над Шевченковим

«Кобзарем» —

Вклякаю перед вітвarem,

Молюся поетові думі:

Його словам пророчим,

Що вистраждані горем

Душі, народним болем

У тихі ясні ночі;

Його вкрайнські мови,

Що весь чарує світ.

Уже багато літ

Закохує у слово.

Воно бринить піснями,

Виблискує грайливо.

Воно є просто дивом,

Яке повіки з нами!

Любіть Шевченка слово,

Що вічно буде жити,

Народ вкрайнський чити.

Плекайте рідну мову!

Віра ПАЛЬОХА,

вчителька

м. Керч

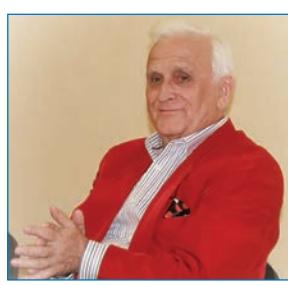

«ХЛЮПНИ НАМ, МОРЕ, СВІЖІ ЛАВИ!»

Лави українських письменників Криму поповнилися новими майстрами художнього слова. До них долучилися Наталя Мухіна, Віктор Качула та Аркадій Вакуленко, які стали членами НСПУ. Кримські україномовні письменники щиро вітають своїх нових колег з прийомом до спілки професійних літераторів і бажають їм життєвих гараздів, художніх здобутків і вдачних читачів.

Вакуленко Аркадій Олександрович — поет-гуморист і лірик. Закінчив режисерський факультет Московського інституту культури. Естрадний актор, майстер розмовного жанру. Лауреат Всеукраїнського конкурсу акторів естради. Заслужений артист Криму. Як поет друкується в періодиці. Автор двох поетичних збірок — «Веселе українське слово» і «Веселе і не тільки асорті».

Качула Віктор Володимирович родом з Волині. За освітою — журналіст. Закінчив факультет журналістики Київського держуніверситету ім. Т. Г. Шевченка. З 2000 року — головний редактор газети «Кримська світлиця». Літературною творчістю захопився в юнацькі літа. Друкується в періодиці, поетичною творчістю поєднує з пісенною. Автор поетичної збірки «Небо — више там, де ми!» та двох дисков авторських пісень. Заслужений журналіст України.

На електронну адресу «Кримська світлиця» продовжують надходити конкурсні твори юних літераторів з усієї України. Щоб надихнути інших потенційних учасників, подаємо сьогодні кілька надісланих віршів. Напевне, ще рано та їй недоречно говорити щось про конкурс, але організаторам чомусь здається, що цим творам і таким дітям Данило Андrijович Кононенко широ порадів би. Ось почитайте...

Пише вам Ілона Котовщик з Київщини. Я навчаюся в Сухоліському НВК «ЗОШ 1-2 ст.-дитячий садок» в 7 класі. Майже 2 роки займаюся в літературній студії «Поетичні озерця», яка працює на базі Центральної районної бібліотеки в місті Біла Церква. Шлю на ваш розгляд свої вірші та невеличкі оповіданнячка. Маю навіть віршовану казку про Крим. Взагалі, сама тема Криму для мене та моєї родини дуже близька: на півострові проживають мої тіотя, сестричка та дідуся. Раніше ми були там частими гостями... А от зараз... Врешті-решт, потрібно надіягти на краще, що я і роблю.

БОГ ВІЙНИ

Могутній бог війни
Збирає дань кроваву,
Свинцевий сіє дощ,
Запалює заграву...
Бабусі на Донбасі
Спалив і мальви, й хату,
А в хлопчака з Полтави
Забрав назавжди тата...
Маринка із Одеси
Жила собі щасливо:
Стрічала сніг пухнастий,
Чекала срібну зливу...
Бездушний буг кривавий
Прийшов в її родину:
Із чорної печалі
Дівча вдягло хустину...
Листи колись писали
До Дідуся Мороза
Данило, Іра, Соня,
Арзи, Павло і Роза.
Проходили подарунків
Яскравих під ялинку,
Тепер вони благають
Не бачить ту хустинку...
Щоб мами і бабусі
Хустки завжди носили

Червоні, білі, жовті,
Малинові і сині...
Війні могутній боже!
Уже я не дитина,
Що хочеш забирати ти:
Ось іграшок корзина,
Бери собі «мобілку»,
Сторінку в «Інстаграмі»,
Але не смій, ти чуєш?!
Вручить повістку мамі...
А знаєш, чорний боже,
Тебе я не боємся!
Не плачу я ніколи,
Налзо тобі сміюся!
З дівчатами зробили
З паперу і білкіток
Маленьких янголяток —
В них частка серця діток...
Послали обереги
Бійцям на допомогу,
Несе крилате військо
Погибел злому бугу...
Війни кривавий боже,
Невже не розумієш!!!!?
Програєш дуже скоро,
Дарма ти шаленієш...
Якби казки читав ти
Дитячі, добрі, світлі,
То знав би, лютий боже,
Закон існує в світі:
Добро завжди здолає
Війну, біду і зло,
Проб'ється через камінь
Надій джерело...
Ти зовсім не могутній:
Смішний і недоречний.
Здавайся, лютий боже,
Тому що ти... приречений!..

* * *

Я, Юрік Ростислав, народився і живу хоч і в маленькому, але дуже мальовничому місті Кам'янка, що на Черкащині (найближчий земляк нашого Данила Кононенка!) — «KC»). В нашому місті бував О. С. Пушкін

та П. І. Чайковський, любили тут гостювати і декабристи. Може, саме тому дух творчості та мужності досі блукає тихими алеями нашого міста.

На відмінно навчаюсь у 5-В класі кам'янської ЗОШ № 1, з 5 років займаюсь шахами та дзудо, відвідую танцювальний колектив та навчаюсь у ДМШ ім. П. І. Чайковського по класу фортепіано. У вільний час складаю вірші та пишу казки, мрію видати власну книжку та прославити своє місто.

ШВЕЧЕНКО

Малий хлопчина —
Український син,
Великий геній нашого народу.
Він у віршах всім розповів про світ,
Про мужність й силу

нашого народу.
Шевченко — Геній! І його ім'я
У серці кожного із нас лунає.
І до Чернечої гори уже десятки літ,
Вклонитися йому всі поспішають.

ВІРШ, ПРИСВЯЧЕНИЙ ДІТЯМ-ІНВАЛІДАМ...

Я не знаю про тебе нічого,
ти про мене не знаєш також.
Ми з тобою зовсім не схожі,
а от мрії у нас близькі.
Ти маюш картини, якими
повертаєш когось до життя.
Я складаю вірші і мрію
лікувати чійсь серця.
Не буває чужих на світі,
всі мі з вами — одна сім'я.
Ти і я — ми одна родина,
тож і мрія, і віра одна.
Простягни ти свої долоньки,
щоб теплом свого серця зігріт.
Хай для того, хто поруч з тобою,
стане радісна ще одна мить.

P. S. Хоча за умовами конкурсу до участі в ньому допускаються учні лише з 8-го класу, організатори прийшли рішення дозволити сьогоднішнім юним авторам брати участь у творчому змаганні. Чекаємо й ваших заявок!

ПОЕЗІЯ І ВІЙНА

У столичній книгарні «Є» в рамках проекту «Війна. Люди» відбулася зустріч із актором, режисером і поетом Романом Семисалом. Він — активний учасник Майдану, а влітку 2014-го добровільно пішов до лав Збройних Сил України захищати рідну землю на Донбасі. Нині Роман Семисал демобілізувався. Він чергував спогади про війну з декламуванням віршів — власних і свого улюбленого поета Василя Стуса.

Вони гарно підготовлені, оздоблені і добре воюють. Було так зване перемир'я. Якось танкіст повідомив командиру, що ворог розгортає мінометну батарею і попросив дозволу знищити її. Але командир заборонив, бо перемир'я. Отож наші бійці мусили сидіти в бліндажах, доки ворог гатив по них із мінометів.

У підрозділі, де служив Семисал, убитих не було. Але із сусіднього підрозділу підішов солдат і повідомив, що у них один «двохсотий». Коли розпочався обстріл, один солдат не захотів ховатися в бліндаж і залишився біля автоматичного гранатомета. Ворожа міна влучила в його окоп...

Залишенні напризволяє собаки і коти йдуть до наших солдатів. Бійці їх годують. Роман згадує, що з ними жили два пси. Одного прозвали Сепар, а здоровенну вівчарку назвали Шерханом. Коли починався обстріл, собаки кидалися в бліндаж разом із солдатами. Шерхан був добродушним псом. Бувало, що вночі котрийсь із солдатів виходив і наступав Шерхану на лапу. А Шерхан тільки жалібно скавчав.

Буває, що собаки підтримують на розтяжках. А якось вночі пролунав вибух і страшний крик. На міні піді-

рвалося стадо диких кабанів. Наші бійці три дні смакували шашликами, ще й солдатів із сусідніх блокпостів частували.

Коли наших солдатів відвели в Лисичанськ, то Роман Семисал — у касці і бронежилеті — вийшов у місто випити кави. Солдату було незвично бачити людей у цивільному, без зброй, які спокійно ходять містом. Якесь бабуся тихо звернулася до українського бійця: «Слава Україні!». — «Героям Слава!» — відповів Роман. «Невже ви нас залишили?» — російською мовою запитала бабуся. Роман Семисал пообіцяв, що українська армія захищатиме свій народ.

Місцеві ставляться до наших військовиків по-різноманітно. Одна етнічна росіянка із Росії займає дуже патріотичну українську позицію. Вона добровільно взялася прати нашим бійцям забруднений одяг, разом із чоловіком ведут волонтерську роботу.

Але бідою війська є пияцтво. Трапляється, що п'яні солдати підтримують на розтяжках. А одного мобілізованого п'яничку, який заснув на бойовому посту, жорстоко покарали розлючені бійці.

Р. Семисал зазначає, що необхідний контроль супільства за армією. За порушення статуту необхідно каряти. Не можна призначати в армію людей із судимістю.

Зараз в армії вводять інститут капеланства. Але ж не всі солдати сприймають релігійні обряди, хрестики, іконки.

Модератор заходу Олена Задорожна зауважила, що зараз хто з офіцерів хоче проводити виховну роботу, той проводить, а хто не хоче, той не проводить.

Додамо, що патріотичного виховання бракує не лише в армії. Дітей слід виховувати патріотами з найменших років. Потрібна загальнодержавна програма військово-патріотичного виховання.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
м. Ірпінь

Роман СЕМИСАЛ

«НА СХІДНОМУ

ФРОНТІ БЕЗ ЗМІН...»

На східному фронті без змін. Хіба що похолодало.

Багато машин і мужчин, толку мало.

Ворог на все плює,

ми в землі сидимо, як озимі,

створоване ОБСЄ

катася на лімузинах.

Черствіє наш хліб,

не йдуть до нас волонтерки,

якийсь зарослий таліб

зирить на мене з люстера.

На заході мокрий сніг,

а тут сухі морози...

Хочеться до своїх,

хочеться з віршів у прозу.

А в небі застиг свинець

і відступи запечатав.

Тут тобі і кінець,

тут тобі і початок.

«ЗИМОВИЙ ТАБІР...»

Зимовий табір, залізне ліжко, бардак і гамір, кульгава кішка, в палатці димно, в буржуйці жарко, про щось наївне брянчить гітарка, гуляє хвища, шпигунить протяг, на градус нижче статевий потяг, сніги рипучі, цнотливі зранку, мороз пекучий, застиглі танки, носяті холодні, колючі шоки напередодні Нового року.

«УПАЛА ЗІРКА, ЯК СЛЬОЗА...»

Упала зірка, як слізка, і вже нащупувалася рима; сіріла ніч, курилась «Прима», світанок обрій перезав. Ми поверталися в бліндаж, в тепло і сморід, тишу й глину, ламала втому наші спини, і сон ішов на абордаж. Побрязкували калаши, десь треті півні проспівали, а ми солено жартували і реготали від душі. Роса сріблялась у траві, диміло вогнище ранкове, займався день, була Покрова, і ми були усі живі.

2006 рік. Д. А. Кононенко вручає призи переможцям конкурсу

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» ОГОЛОШУЄ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС «МИ — ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНО!» ІМЕНІ КРИМСЬКОГО ПОЕТА ДАНИЛА КОНОНЕНКА

УМОВИ КОНКУРСУ:

КОМУ КАЗКА, А МИТЦЮ – ПІДКАЗКА!

Картини молодої художниці Ульяни Рощупкіної, які демонструвалися недавно в Будинку художника Сімферополя на її персональній виставці «На крилах мрії», немов повертують глядачів у дитинство. Хто з нас не знаходив у траві в парку чи на моріжку в лузі різноманітні пір'янки, як у павича? Ці екзотичні птахи в наших краях рідкість, на волі розгулюють тільки в ялтинському зоопарку, радуючи диво-пір'ям відвідувачів. Візьмеш у руки таку західку, і промайне мимоволі думка: «А може, це пролетіла справжня жар-птиця і залишила свій знак?». Відомо ж за слов'янським епосом, що до того, хто заволіде хоч однією її пір'янкою, приходить велике щастя. Кому казка, а Уляні – підказка.

Вона закінчила в 2006 році Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Ушинського. Випускниця художньо-графічного факультету, отримала диплом спеціаліста образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва. В її руках навіть суха гілочка чи степова ковила стають витворми мистецтва. А сяде за ткацький верстат – і спілтається нитки в декоративній доріжці, рушники, хустини з дивними візерунками.

Уляна деякий час займалася роз-

писом страусових яєць у культурно-етнографічному комплексі «Сергіев Посад» у Саках. Потім придбала спеціальний апарат для випилювання шкаралупи. Це її різьблення, схоже на біле мереживо, можна було побачити на Біенале народного мистецтва в Сімферопольському художньому музеї. Уляна виставила на суд глядачів три вироби і отримала найкращі відгуки. Пір'я як матеріал не брала спочатку до уваги. Не наш цей вид декору, тому і не поширеній як вид творчості. Він прийшов до нас із В'єтнаму, де дівчата, розмальовуючи пір'янки, заплітали їх у косички. Згадуються в цьому контексті кінофільми про аборигенів Північної Америки – індіанців. Відштовхнувшись від етнографії,

сучасні зарубіжні майстри пензля перетворили пір'я в справжню сувенірну індустрію.

От і Уляна, побачивши якось творіння художника з Англії, який розписував біле лебедине пір'я, почала шукати технології його обробки, експериментувати. Розповідає, що перепробувала різні фарби, зупинилася на акрилових. Після спеціальної обробки тонкого волосся, з якого складається пір'я, біле розмальовує як аквареллю, а темне спочатку грунтует як для олії. Пір'янки лебедів, чапель, індіків, гусей для роботи шукає у зоопарках, розплідниках і на птахофермах. І першим джерелом натхнення для художниці, звичайно, стали птахи: синичка, балобан, гірська трясогузка, пугач («Випав перший сніг», «Глід цвіте», «Совочка-сова», триптих «Пташка невеличка»).

Зображені тварин, вона пильно вдивляється в хижий погляд

зовока, а лев у неї навпаки – добрий, тигр – вусатий смугастий. Немов готуються до польоту три метелики, розкривши свої барвисті крильця. В образах жінок із серії «Індійські мотиви», «Олеся», «Золота шаль», «Розкажи Снігуронці» та інших художниця, зануривши кожне пір'ячко в яскраву палітуру, передає цілу гаму романтичних почуттів в очікуванні дива.

Її зображення уподібнені до листівок. Вони ілюструють казки, дають крила найсміливішим задумам. У природних мотивах етюдов і натюрмортах аквареллю та олівцем на папері, картоні («Сонячний день», «Тихий вечір», «Польові квіти») вілізаються куточки та околиці Євпаторії, де Уляна народилася, навчалася в дитячій художній школі.

Пір'я вона розмальовує чотири

роки і продає вироби у курортний сезон відпочивальникам. Минуло літо, за її словами, продала все, що виготовила, і над створенням нової експозиції трудилася наполегливо декілька місяців. Так перо, яке в попередні століття слугувало інструментом для створення багатьох геніальних літературних творів, набуло іншого – художнього призначення. І Уляна пише ним сучасну історію краси, створюючи свій союз мрії та муз. Шукає для цього нові оригінальні матеріали і теми, торує неходжені стежки, до деталей промальовує хутро тварин, складки тканин на костюмах етнічних красунь і їхні прикраси.

Її роботи демонструвалися на виставках у Сімферополі, Севастополі, Тернополі, Черкасах. Торік брала участь у пленері на Тарханкуті. Свої горизонти творчості, вперше оприлюднені на персональній виставці в Кримській республіканській універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка в 2014 році, Уляна Рощупкіна наповнила новим змістом і фарбами, джерелом для яких є її рідний Крим.

Ірина ЛІСНЕНКО

м. Сімферополь

БЕЗ «ОСКАРА» ЗАЛИШИВСЯ УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ ПРО ЄВРОМАЙДАН

У Лос-Анджелесі в минулі вихідні завершилася 88-ма церемонія нагородження кінопремії «Оскар».

За золоту статуетку у номінації «Найкращий документальний фільм» змагався та-кож український фільм «Зима у вогні: українська боротьба за свободу», проте не отримав її. Перемога дісталася стрічці «Емі» режисера Азіфа Кападія про британську співачку Емі Уайнхаус.

Фільм-хроніка «Зима у вогні...» розповідає про 93-денний період зими 2013-2014 років, описуючи процес пе-ретворення боротьби українців за громадянські права на Революцію гідності, підтри-мувану мільйонами людей.

Кадри з фільму «Зима у вогні: українська боротьба за свободу»

NETFLIX

У КІЄВІ ВІДКРИЛИ ВИСТАВКУ «КЕРЧЕНСЬКИХ МОСТІВ», ЗРОБЛЕНІХ... З ЛОКШИНИ

У Центрі візуальної культури в Києві проходить виставка «Краще, гірше, ще гірше» про будівництво Керченського мосту як символ протистояння між Росією і країнами Західу.

Автори проекту – Іван Мельничук та Олександр Бурлака – розповідають, що моделі мостів, представлені на виставці, зроблені з варених спагетті як символ «ідеологічної конструкції, зібраної з локшини на вухах», передає «Крим.Реалії».

Як відомо, через дефіцит будматеріалів окунанти розглядають варіант будівництва мос-

ту з руїн Кримської АЕС. Як повідомляв УНІАН, підтверджені вартість проекту моста через Керченську протоку склала 2,8 мільярда доларів.

«КНЯЗІ ОСТРОЗЬКІ» – НАЙКРАЩА

У Всеукраїнському рейтингу «Книжка року» Гран-прі отримало біографічне видання «Князі Острозькі» видавництва «Балтія-Друк». Про це повідомив на прес-конференції в «Укрінформі» президент Всеукраїнського рейтингу «Книжка року» Константин Родик.

«Гран-прі XVII Всеукраїнського рейтингу «Книжка року-2015» визначається шляхом персонального голосування усіх експертів за коротким списком із 10-ти претендентів, укладеним з книжок, які набрали найбільшу кількість балів під час експертного опитування. Цьогорічним переможцем стало видання «Князі Острозькі» видавництва «Балтія-Друк», – сказав К. Родик.

Він повідомив, що до рейтингового дослідження «Книжка року-2015» потрапили книжки, видані від грудня 2014 до грудня 2015 року українськими видавцями самостійно або у співпраці з іноземними партнераами. Весь асортимент оцінюється в семи номінаціях, кожна з яких ділиться на підномінації. В семи тематичних номінаціях було оцінено 1022 видання.

Президент Всеукраїнського рейтингу повідомив, що у номінації «Сучасна українська проза», де були представ-

лені 63 видання, перемогу здобула книга «Старе золото» Олега Лишеги. Серед претендентів на перемогу, зокрема, були Богдан Жолдак з книгою «Сучасна проза», Сергій Лойко – книга «Аеропорт», Валерій Шевчук – книга «Поросятій кульбабами дворик».

У «Жанровій літературі» (детектив/пригоди/фантастика/любовний роман/історичний роман/молодіжна проза/автобіографії) номінувалося 81 видання. Переможець – Юрій Винничук з книгою «Аптекар».

У номінації «Зарубіжна проза» експерти визнали найкращим Яцека Денеля – «Сатурн. Чорні картини з життя чоловіків родини Гойя».

Призове місце у номінації «Поезія/афористика» отримав Грицько Чубай зі збіркою «Марія», у номінації «Українська гуманітаристика» – Володимир Єрмоленко («Далекі близькі. Есе з філософії та літератури»).

У номінації «Публіцистика/сучасні мемуари» переміг Володимир Федорін з виданням «Гудбай, імперіє: Розмови з Каюю Бендуціє».

У номінації «Твори для

школярів молодших і середніх класів» перемогло видання «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері, а в номінації «Підліткова література» – видання повісті Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».

У номінації «Обрії. Науково-популярна література» було відзначено 40 видань. Премія відомого експерта в галузі освіти Тоні Вагнера «Створення інноваторів: як виховати молодь, яка змінить світ», що видана українською мовою Фондом Василя Хмельницького К. Fund. Окрім даного видання, до числа номінантів віднесено такі праці: «Як розмовляти з дітьми про мистецтво» (Франсуаза Барб-галь), «Не сподівайтесь позбутися книжок» (Умберто Еко, Жан-Клод Кар'єр), «Історії про життя, смерть і нейрохірургію» (Генрі Марш), «Правила розвитку мозку дитини» (Джон Медіна), «Включайся! Жінки, робота і воля вести за собою» (Шеріл Сендерберг), «The UKRAINIAN: Історії успіху».

Всеукраїнський рейтинг «Книжка року» заснований 1999 року і щорічно визначає кращі книжки, видані в Україні.

В ПЕРЕВАЛЬНЕ, ДО ОТЦЯ ІВАНА!

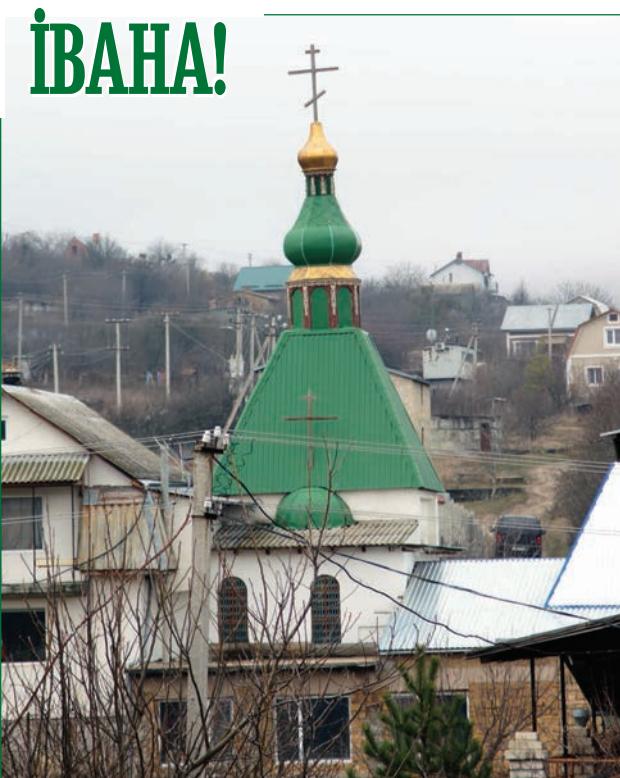
Звістка про те, що отець Іван Катькало, який через погрози окупантів мусив позаторік з родиною залишити півострів, прибув до Криму і в неділю правитиме службу в своїй домовій церкві у селі Перевальному, передавалася з вуст у вуста. І «народний телеграф» спрацював бездоганно: у неділю в невеликому домашньому храмі Святого Івана Война, розташованому на одночасний прийом ну, може, десятків двох прихожан, яблуку ніде було власті: близько сотні людей (у храм протоплювалися по черзі) прийшли послухати службу Божу, посповідатися, просто поспілкуватися зі своїм священиком.

Допомагали отцю Івану два його сини-священики — Іван і Степан. І ще одного помічника радо впізнавали віряни — отець Павло, Павло Добрянський, духовний капелан Майдану, наш земляк, вихованець, до слова, театральної студії «Світанок». Ось такий духовний десант прибув до Перевального, щоб підтримати земляків, укріпити їх у вірі. «Скільки ще, отче Іван? Ви ж до Бога близиче, маєте знати?» — питали після служби люди. «А от чим міцніше будете вірити і ще й кріпіти справами віру свою, тим швидше!» — мудро відповідав священик. І хіба треба пояснювати, що мається на увазі?

Отець Іван і о. Павло через кілька днів вже мали повернутися на материк. Коли прийдуть знову (і щоб назовсім!) — то вже як Бог направить. Багато чого перемінилося у їхньому житті: отець Павло служить на Київщині, отець Іван — на Черкащині, але... в Автокефальній церкві. «Таку «славу» пустили мені з Криму, — каже о. Іван, — що в рідному Київському патріархаті не знайшлося місця...»

(Продовження буде)

Фото В. КАЧУЛИ

ЗАГЛЯДАЙТЕ ДО «СВІТЛИЧНОГО» АРХІВУ!

Одним із своїх земних кримських українських обов'язків перед читачами і колегами-«світличанами», котрі понад 23 роки тому заснували «Кримську світлицю», і багатьох із них вже нема серед нас, редакція «KC» вважає збереження архіву газети, який разом з усіма нами опинився тепер в окупації. З кінця 2002 року, коли на грантові кошти було створено сайт «Світлиці», її матеріали викладаються в Інтернеті. З 2010 року у Мережі почали розміщати номери «KC» у pdf-форматі, тобто точні копії підготовлених до друку сторінок. Цікаво, що з осені 2010-го до середини 2011 року «Кримська світлиця», як і два останні окуповані роки, — існувала лише в Інтернеті. Була така черна — рейдерська смуга в нашій газетній долі, коли «Світлиця» хотіла захопити, переформатувати і ще тоді перевести до Києва. Тепер це вже вважається історією, і вона зафіксована в нашому електронному архіві, який доступний усім.

А ось з 1993 року до 2002-го — ніби провалля. Звичайно ж, ми зберегли, скоронили газетні підшивки друкованої «Кримської світлиці» за ці роки, але, зважаючи, в яких умовах ми усі перебуваємо зараз в Криму, тривожно за «Світличний» архів. До того ж газету, яка друкувалася понад два десятиліття тому так званим високим друком, ще трохи — і буде взагалі важко прочитати, час бере своє. Ось чому вважаємо обов'язком — встигнути оцифрувати газету, перевести в електронний формат і розмістити на нашему сайті.

З першим березневим номером викладаємо в pdf-архіві номери «Кримської світлиці» за березень 1993 року. Заглядайте до нашого архіву — там історія боротьби за Український Крим, як і відповідь на запитання, чому ж за всі ці роки, які зафіксовані на пожовких «Світличних» сторінках, Крим так і не став справді Українським...

Адреса електронного архіву «Кримської світлиці» — <http://svitlytsia.crimea.ua/pdf.html>

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

Оформити **ПЕРЕДПЛАТУ** на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу́рологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

**КУЛЬТУРА є ОСНОВОЮ,
НА ЯКІЙ ВІДБУДЕТЬСЯ
КОНСОЛІДАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА**

Президент Петро Порошенко вручив Національні премії України імені Тараса Шевченка. Глава держави наголосив, що культура є цінністю, тією основою, на якій відбудеться консолідація суспільства.

«Для нас і зараз най актуальнішим залишається заклик Великого Кобзаря «обнімітесь, брати мої». Нашою відповідю на всі загрози сьогоднішнього дня має бути єдність — єдність Української нації, консолідація всього українського суспільства навколо вищої цінності — утвердження суверенної, незалежної, демократичної, соціальної і правової України», — сказав Петро Порошенко.

Президент зазначив, що потенціал культури необхідно ефективно використати і для реалізації реформ, і для протистояння російському агресору, і для реінтеграції окупованих земель територій в український гуманітарний простір.

Глава держави підкреслив, що Національна премія України імені Тараса Шевченка має стати однією з платформ реформування державної культурної політики. «Національна премія є державною нагородою України. Важливо так модернізувати її процедури, щоб значно посилити довіру до конкурсного відбору, щоб все суспільство звертало увагу на твори, що розглядаються, щоб цей інтерес впливав на нас з вами, на розвиток національного культурного середовища», — сказав він.

Петро Порошенко зазначив, що відновлені премію твори мають гідно представляти українську культуру і в європейському, і в світовому культурному просторі як його непід'ємну і глибоко самобутню складову.

Лауреатами Національної премії України імені Тараса Шевченка за 2016 рік стали художник Михаїл Гуйда за цикл живописних творів «В єдиному просторі», публіцист Левко Лук'яненко — за твори у 13-ти томах «Шлях до відродження», балетмейстер Раду Поклітару — за балет «Лебедине озеро», «Жінки в ре мінорі», «Довгий різдвяний обід» та балет-триптих «Перехрестя», режисер Олег Сенцов — за художні фільми «Гамер» і «Носоріг», артистка Анжеліна Швачка — за виконання провідних партій в оперних виставах та популяризацію української музичної спадщини.

Національна премія України імені Тараса Шевченка — державна нагорода України, найвища в Україні творча відзнака за вагомий внесок у розвиток культури та мистецтва. Заснована 1961 року. Указом Президента України щорічно присуджується до 5 Національних премій в галузях літератури, літературознавства і мистецтвознавства, публіцистики і журналістики, кінематографії та музичному, театральному, концертно-виконавському, народному, декоративно-прикладному та образотворчому мистецтві.

* * *

Під час церемонії вручення Шевченківської премії Глава держави повідомив, що своїм указом затвердив нове Положення про Національну премію та вінсі зміни до Положення про Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка. Президент сказав, що підписав указ про призначення головою Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка відомого громадського та політичного діяча, письменника і дипломата Юрія Шербака.

«Очолити комітет я запропонував людині, яка асоціюється з порядністю і відповідальністю, водночас є глибоким інтелектуалом і майстром слова», — сказав президент. Глава держави відзначив роман Юрія Шербака «Час смертохристів», виданий у 2011 році, який, на жаль, виявився пророчим. «Ще тоді, в 2011 році, ви передбачили агресію Росії проти України. Тоді не всі вас почули», — зауважив Петро Порошенко.

За словами Глави держави, до нового складу комітету увійшли люди різних поколінь — від «шістдесятників» до ровесників нашої Української Незалежності.

Президент висловив відчінність членам Шевченківського комітету та його голові Борису Олійнику за ту роботу, яку було проведено для визначення найбільш достойних претендентів на здобуття Національної премії 2016 року.